

K.K.T.C
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

1958 – 1974

KIBRISTA YAŞANAN CANLI HATIRALAR

HAZIRLAYAN

SİMGE AKSAL

960813

DANIŞMAN
DOÇ. DR BÜLENT YORULMAZ
LEFKOŞA
2000

ÖNSÖZ

Simge Aksal, 1979 yılında Lefkoşa'da doğdum. İlk öğrenimimin 3 yılını Çağlayan İlkokulunda, 2 yılını Şht. Ertuğrul İlkokulunda bitirdim. Orta öğrenimimi Bayraktar Ortaokulunda, liseyi Lefkoşa Türk Lisesinde okudum. Lefkoşa Türk Lisesi'nden mezun olduktan sonra Erciyes Üniversitesi'nin müzik bölümünü kazanmama rağmen, Yakın Doğu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü tercih ettim. Sonra üniversite hayatına başladım. Şu anda 4. sınıf öğrencisiyim. Bu ders yılının ikinci döneminde pedagoji bölümü tarafından edebiyat üzerine stajımı yapmam için Lefkoşa Türk Lisesi'ne gönderildim. Burada stajımı tamamladım.

Hazırladığım bu tez çalışmasında, 1958-1974 yılları arasında ki Kıbrıslı Türk'lerin Anavatan Türkiye ile tam bir işbirliği ve dayanışma içersinde, Yunan yayılmacı emellerinin etraflarında ördüğü Enosis çemberini kırmak için, sürdürülen onaltı yıllık direnişin ve Kıbrıs Türk halkının bugün ulaştığı özgürlük ve bağımsızlık ortamına gelinceye kadar geçirdiği çetin mücadelenin tarihi belgelere dayalı yaşanmış anılarını yansıtmaktadır.

Bu çalışmamda bana anılarını anlatarak yardımcı olan kişilere teşekkür ederim.

Simge AKSAL

İÇİNDEKİLER

Önsöz	1
İçindekiler	2-3
Ulusal Direniş Mücadelemizin Özeti Ve Türk Mukavemet Teşkilatının Bu Mücadeledeki Yeri	4-6
A) 1958'de Yaşanan Canlı Hatıralar	7-8
Ahmet Arif HASTOPRAK'ın Anıları	9-12
Gayrı (Şiir)	13-14
Erenköy'de Bir Avuç Türk (Şiir)	15
Kubilay Çağkan'ın Anıları	16-17
Mustafa Murat'ın Polideki Anıları	18-21
Vur Mehmedim (Şiir)	22
Şinasi Tekman'ın Anıları	23-25
Turgut Cemal Hasekoğlu'nun Anıları	26-27
B) 1963'te Yaşanan Canlı Anılar	28
Ahmet Ced'in Anıları	28-29
Aziz Fedai'nin Özgeçmişi	30
Aziz Fedai'nin Gaziveren Anıları	31-34
Erdoğan Tunaç'ın Anıları	35-37
Gürel Özgürel'in Anıları	38-40
Kıbrıs Fatih'i Kahramanları (Şiir)	41-42
Hasan Öztoprak'ın Gaziveren Anıları	43-45
Anı 2	46
İrfan Akman'ın Anıları	47-49

Muhammed Taarazi'nin Anıları	50-52
Kin (Şiir)	53-54
Musa Namık Sorak'ın Anıları	55-57
Emekli Yzb. Özkan Mavioğlu'nun Anıları	58-66
Yzb. Topel'e İthaf (Şiir)	67-68
C) 1974'de Yaşanan Canlı Hatıralar	69
Ahmet Ced'in 1974 Anısı	69
Hasan Pelik'in 1974 Anısı	70-71
Kubilay Çağkan'ın 1974 Anıları	72
Musa Namık Sorak'ın 1974 Anısı	73
Nevzat Mehmet Özsergen'in 1974 Anısı	76-77
Salih Görgü'nün Anısı	78
İndex	79-86

Ulusal Direniş Mücadelemizin Özeti ve Türk Mukavemet Teşkilatının Bu Mücadeledeki Rolü

Kıbrıs Adasının 1878'de İngiltere'ye geçici olarak devrinden bu güne kadar geçen zaman içerisinde Kıbrıs Rumları adayı Yunanistan'a ilhak etmek emellerinden hiçbir zaman vazgeçmemişlerdir.

1950 yılında Makarios Başpiskopos seçilir seçilmez ilhak kampanyasına daha da hız vermiştir. Makarios 1951 yılında Grivas'ı Kıbrıs'a davet ederek Rum Gençlik Teşkilatı PEON'un organize edilme görevini ona vermiştir. Daha sonra EOKA'nın bünyesini oluşturacak olan PEON 1951 de Makarios'un direktiflerine uygun bir şekilde kurularak faaliyete geçirilmiştir.

Makarios, Atina'ya yapmış olduğu ziyaretler sonunda adada tedhiş hareketlerine girişmek konusunda başbakanı ikna etmiştir.

Makarios 1954 sonbaharında Atina'ya yaptığı seyahatında Grivas ile görüşmüş ve adada başlatılacak tedhiş hareketlerinin idaresini ona vermiştir. Yunan ordusu mensuplarından yer altı örgütü lideri Albay Grivas aralık 1954'te ilhak için çarpışma başlatmak üzere yunan ordusu personeli ve silahları ile Kıbrıs'a çıkmıştır.

EOKA adındaki Rum yer altı teşkilatı, 1 Nisan 1955'te fiilen harekete geçmiştir. Başlatılan bombalama , ateşverme, pusu kurma ve gizlice arkadan tabanca ile adam öldürme şeklindeki tedhiş hareketleri adayı Yunanistan'a bağlama gayesi güdüyordu.

Ada üzerinde İngiliz idaresinin devamına yakın zamanlara kadar taraftar olan Türkiye ile Kıbrıs Türkleri, tüm bu olaylar karşısında milliyetçilik şuuru ile

uyanmış olarak İngilizler'in dalına asılmak yerine, artık kendi kendilerini örgütlemek ihtiyacını hissetmişlerdir.

İngiltere hükümeti bir yandan EOKA tedhiş hareketlerini durdurmak, diğer yandan Kıbrıs meselesine siyasi bir çözüm bulmak gayesiyle ilgili ülkeler nezdinde görüşmelerde bulunurken EOKA tedhiş eylemleri adada huzursuzluk yaratmaya devam ediyor. Bunun bir sonucu olarak da Türk halkının Rumlara güveni azalıyordu. Kuruluş amacı adayı Yunanistan'a bağlamak olan bu örgütün İngilizler'den sonra mutlaka Türkler'i hedef alacağı artık aşıkâr olmuştur. Adanın her yanında Türk halkına karşı bir sindirme, yıldırma hareketına girişmişlerdi. Rumlar Makarios'un önderliğinde Yunanistan'ın da desteği ile yer altı örgütü kurmuşlar, silahlanmışlar. Örgüt üyelerini eğiterek her türlü eylem için hazır hale getirilmişlerdi. Ada Türkleri ise gerektiği şekilde örgütlenememiş, silahsız ve savunmasızdı. Başlarının üzerinde kara bulutlar belirlemeye başlamıştı. Onları artık çok kötü günlerin beklemekte olduğu acı bir gerçektir. Bu zamanlara kadar yalnız kendi iş ve güçleriyle uğraşmakta olan Kıbrıs Türkleri, başlarına bir felaket çemberinin örülmekte olduğunu görecekle, savunabilmeleri için örgütlenmelerinin artık kaçınılmaz olduğu kanısına varacaklardı.

İşte, 1958 yaz aylarında Türk Mukavemet Teşkilatı'nın kuruluşu bu ortamda gerçekleşmiştir. Kıbrıs Türkleri'nin can, mal ve namusu ile Ata yadigarı bu vatan topraklarında Türk varlığını korumak ve idame ettirmek gayesini güden Türk Mukavemet Teşkilatı'nın kuruluşu ; Kıbrıs Türk Halkı'nın bu ada üzerinde bekasını sağlama yolunda en önemli rolü oynamış ve dolayısıyla Enosisin gerçekleşmesinden büyük engeli oluşturmuştu.

Rum idaresinde yaşamaktansa ölmeği tercih eder Kıbrıs Türkleri T.M.T saflarına gönüllü olarak katılmışlar kuruluş işlemleri büyük bir gizlilik ve titizlik içerisinde başarı ile yürütülmüş, kısa bir zamanda T.M.T tüm ada saflarına yayılmıştı.

Kıbrıs tarihinde, bundan böyle, yeni bir mücadele dönemi başlamış ve Kıbrıs Türkleri birçok olanaksızlıklara rağmen her türlü tehlikeyi göze alarak canını malını namusunu ve herşeyden önce vatanını korumaya başlamışlardı.

21 Aralık 1963'te uygulamaya konan ve Kıbrıs Cumhuriyetini yıkarak adayı Yunanistan'a bağlamayı hedefleyen Akritas Planı - Türkleri İmha Planı – TMT'nin yer üstüne çıkararak direnmesi sonucunda başarısızlığa uğratılmıştır. Bunun bir sonucu olarak 1963-1974 yılları arasındaki 11 yıllık direniş sağlam temeller üzerine oturtularak başarılı bir şekilde yürütölüp 20 temmuz 1974 Mutlu Barış Harekatına ulaşabilmelerinde de en büyük etken yine Türk Mukavemet Teşkilatı olmuştur.

A) 1958'DE YAŞANAN CANLI HATIRALAR

1956 – 1958 dönemlerinde E.O.K.A.'nın eylemleri devam ediyordu. E.O.K.A. Kıbrıs'ı Yunanistan'a ilhak girişimi içinde olan 400 Rum'u "Enosis davasına ihanet ettikleri" gerekmesiyle ve ayrıca 200 Kıbrıs Türkünü, 100 İngiliz'i öldürtür. 6000 Kıbrıs Türkü 33 köyü terk etmek zorunda bırakılır. Bu köylerdeki ev ve malları Rumlar tarafından tahrip edilir. E.O.K.A.'nın faaliyete gelmesiyle adanın her tarafında insanlar öldürülmeye, bombalar patlamaya, sabotajlar yapılmaya başlandı. E.O.K.A.'nın asıl amacı yayınlanan bildirgede şöyle geçmiştir: "İki düşmanımız vardır, birincisi İngilizler ikincisi Türkler önce İngilizleri adadan kovacağız sonrada Türkleri yok edeceğiz. Hedefimiz ENOSİS'tir. Klerides E.O.K.A. mücadelesinin amacının ENOSİS olduğunu açıklamaktan çekinmemiştir. E.O.K.A. tedhiş örgütünün Türklere yönelik hareketini önlemek amacı ile Kıbrıslı Türkler Volkan teşkilatını kurdu. Volkan teşkilatının çalışmaları tüm çabalara ve desteklere rağmen sınırlı olmuştur, çünkü Volkan teşkilatı faaliyetlerini siyasi tansiyona göre ayarlıyordu. Bir şeften ve karargahtan mahrumdu. Sonradan karargaha sahip olabilmiş ve faaliyetleri daha yararlı hale gelmiştir. Daha sonra Volkan teşkilatı tarafından onaylanan kara çete teşkilatı kurulmuştur. Bu teşkilat Rum ve bazı Türk mağazalarını, dükkanlarını, evlerini yağmaladı. Yağmaladığı eşyaların bir kısmını, halka, büyük bir kısmını da teşkilat mensuplarına dağıtmıştır.

Kara çete teşkilatının tek yararı taciz ve tedhiş faaliyetleriyle Türk semtlerinde oturan Rum ailelerinin bu semtlerden ayrılmalarını sağlamak suretiyle Türk semtlerinin Rumlardan arınmasını sağlamıştır.

Daha sonra yaşanan anlaşmazlıklar nedeniyle teşkilatın adı 9 Eylül cephesi olarak değiştirildi.

E.O.K.A'nın faaliyetleri karşısında bu teşkilatlanma yetersiz kalıyordu. Bunun üzerine anavatanımız Türkiye imdadımıza yetişti.

1 Ağustos 1958'de Türk Mukavemet Teşkilatı T.M.T kuruldu.

İşte bu olaylar gerçekleşirken vatandaşımız Arif Ahmet HASTOPRAKLA yaptığım röportajda başımdan geçen olayların kısa bir özetini anlatacağım.

AHMET ARİF HASTOPRAK'IN ANILARI

Adı: Arif Ahmet HASTOPRAK

Doğum Yeri: Güzelyurt

İkamet Yeri: Girne

Yaşı: 59 (29.7.1941 doğumlu)

Kardeşleri: Aliye Alpagut, Hayriye Barçın, Neriman Aktoprak, Destine Aziz, Letafet Baysal, Nahit Hastoprak, Mehmet Erol (şehit) toplam 8 kardeşi vardır.

1958 döneminde kardeşleri Aliye ve Hayriye Lefkoşa'da Neriman Aktoprak Angolem'de, Letafet Baysal, Arif Ahmet, Nahit Hastoprak, Mehmet Erol Omorfo'da, Destine Aziz ise Avustralya'da ikamet ediyordu.

Arif bey 1958-60 olaylarını yakından yaşayan biriydi. Kıbrıslı Türkler Rumlar o dönemde savaş halindeydi. Grivas kayıtsız şartsız savaş ilan etmişti. E.O.K.A. Türklerin öldürülmesi için emir vermişti. Türkler ellerindeki kısıtlı imkanlarla Rum'lara karşı koymaya çalıştı. İki taraftanda pek çok ölümler oldu. Bütün köylerde bir çok şehit verildi. Kıbrıs kan içinde kaldı. Bu olaylar yaşanırken Arif bey Omorfo'da kalıyordu. 3 Ağustos günü Omorfo'da Arif beyin kardeşi Mehmet Erol vuruldu. 3 Ağustos Pazar sabahı annesinin rahatsızlığı nedeniyle Lefkoşa'dan Omorfo'ya ziyarete gelir. Saat 11 sularında köyün Rum doktoru Nigologlos ile görüşmek için dışarı çıktı. Nigologlos ile konuşurken 4 Rum yanlarına geldi. İçlerinden biri yaklaşıp Mehmet Erol'a doğru ateş etti. Mehmet Erol olay yerinde can verdi. Bu olay E.O.K.A. tarafından planlı bir şekilde gerçekleştirildi. Mehmet Erol İstanbul tıbbiyesinin son sınıfında okumaktaydı. Arkadaşları tarafından çok sevilen, popüler birisiydi. Türkiye'deki gazeteler Mehmet Erol'un Rumlar tarafından kahpece şehit edilmesini ilk sayfalarında yayınladılar. Çok iyi ve akıllı bir öğrenciydi. Aydın sınıf arasında çok iyi tanınan, pek çok profesör tarafından gelecek vaat

eden biri olarak bilinen aydın bir insandı. Kıbrıs Türk'ü için büyük bir kayıptı. Ertesi gün görülmemiş bir kalabalık arasında cenazesi toprağa verildi.

Mehmet Erol'un öldürülmesi son ölüm olayıydı. Bu olaydan sonra 5 Ağustos günü ateş kes ilan edildi.

Benim teşkilata girmemin en büyük nedeni kardeşimin bu şekilde öldürülmesiydi.

Grivas ateşkesi ilan ettikten ve T.M.T' de ateş kese uyduktan sonra Türkiye ve Yunanistan hükümeti Amerika'nın başkası ile da İngiltere ne olursa olsun sivil savaşı çözmeye karar verdiler. Zürih ve Londra'da bu konuda toplantılar yapıldı. Bu toplantılardan sonra Kıbrıs'ta bir antlaşma gerçekleşti. 19 Şubat 1959 antlaşmaların ilan edildiği gün bizler lise son sınıf öğrencileri olarak bir nümayiş yaptık. Lefkoşa'da kız öğrencileri de aramıza alarak bir hafta yaptık. Terazinin bir tarafına Kıbrıs resmi bir tarafına da dolarlar ve üzerine de dolarlar ağır bastı diye bir yazı yazdık. Bu yazımızdaki amaç Kıbrıs hafif gelmişti. Biz bunları yaparken çok korkmuştuk. Çünkü vurulma tehlikesi olabilirdi.

15 Ağustos 1960'da Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu. İngiliz bayrağı indirildi. Yerine Kıbrıs bayrağı yükseldi. Halk çok sevinçliydi. Yürüyüşler yapıldı. Meşale alayları kuruldu.

Bu barış ortamı çok uzun sürmedi. Kısa bir süre sonra Başpiskopos Makarios E.O.K.A Mücadelesinin sona ermediğini açıklar. E.O.K.A. Liderleri bakan olarak atanır. Kıbrıs Türklerinin hakları dikkate alınmaz, inkar edilir.

C I A komünizme karşı mücadele edilmesi için Makarios'a yılda bir milyon dolar verir. Bu paranın tümü Kıbrıs Türklerine karşı başlatılacak mücadele için Kıbrıs Rumlarını silahlandırmak ve eğitmek için harcanır.

Başpiskopos Makarios hiçbir zaman iki uluslu bir devletin "Başkanı" olmayı kabul etmez. Rum toplumuna "milletler arası" olarak davranır ve alenen şunları ilan eder:

“Ulusal bir Kıbrıs ruhu yaratılması isteyeceğime beni tanıyan hiçbir Rum asla inanmaz. Antlaşmalar bir ulus değil, bir devlet yaratmıştır”.

Akritas planı adı altında, Cumhuriyeti ortadan kaldırmak ve adayı Yunanistan’a ilhak etmek için gizli bir plan hazırlanır.

Başpiskopos ENOSIS mücadelesinin devamı için alenen ant içer. 1961-1962 Kıbrıs Rum politikasının bir sonucu olarak iki toplum arasındaki güvensizlik artar. 1963’de Başpiskopos Makarios anayasayı değiştirmeye hazırlanır.

21 Aralık 1963’de Kıbrıs Rum “özel orduları” tüm adada Türklere karşı saldırıya geçer. Başpiskopos 24 saat içinde kesin zafer ister ve halkına da çifte Noel vaadinde bulunur.

1963 olayları başlayınca Türkiye’deki Kıbrıslı talebeler ayağa kalktı. Açlık grevleri ve nümayişler yapıldı. Bu olaylar hükümeti çok rahatsız ediyordu. Teşkilattaki öğrenciler çok iyi eğitilmişlerdi. İnönü ile yaptıkları görüşmede silahlanıp bir an önce Kıbrıs’a gelerek halkın yanında olmak istediklerini belirtirler. Alınan karar üzerine öğrenciler Kıbrıs’a gelir. Ben o zamanlar İngiltere’deydim. Türkiye’deki öğrencilerin Kıbrıs’a gideceği haberini alınca Mart ayının sonlarına doğru Ankara’ya geldim. Nisan’ın 19’unda Kıbrıs’a çıktık. Bir mangayla beraber Sirilanka tepesine çıktık. Şartların zor olmasına karşın devamlı gece gündüz demeden çalışıyorduk. Komutanımız Larnaka asıllı bir yarbaydı.

Sıcağın altında nöbet tutuyor, uyku uyumuyorduk. Herhangi bir çarpışma anında hazır olmak için elbiselerimizle yatıyorduk. Ayakkabılarımızı ancak haftada bir çıkarabiliyorduk. Ayaklarımızda kabarlar çıkmıştı. Bu yüzden rahmetli Dr. Burhan Nalbantoğlu beni hastaneye yatırmıştı. Ağustos’a kadar çarpışmalar devam etti.

1964’ün Ağustos ayında Rumlar yaptıkları sığınaklara on bin asker yığdı. Kıbrıs’ta toplam asker sayısı 537 kişiydi. 60 kadarı Limnidi’deydi. 80 tanesini

son anda çıkardılar. 50-60 kişide hasta yaralı ve şehit olarak Lefkoşa'ya gönderildi.

Kıbrıs'a gelen talebeler arasında şu andaki bakanlarımız ve meclis bakanlarımız vardı. İlkay Kamil, Ertuğrul Hasipoğlu, İrsen Küçük, Tuncer Arifoğlu, Günay Caymaz, Eşber Serakıncı, Erdal Onurhan, Özker Özgür, Recep Gürler.

FEDAİ, Harid

GAYRI

– Karşı Sahildekilere –

Hani, “ya taksim, ya ölüm!” demiştik...

Gelin sözümüzde duralım gayrı.

On bir yunan kuşatmıştır her yanı,

Allah’a sığınıp vuralım gayrı.

Okullar, haneler yandı, yıkıldı.

Cami duvarına putlar çakıldı,

Kundakta yavruya kurşun sıkıldı,

Mazlumun ahı var.. Görelim gayrı.

Kasaba’da, Dillirga’da, Malya’da,

Vuruştuk Türklüğü getirip yada.

Tek de kalsak şu koca dünyada,

Haklıya hakkını , verelim gayrı.

Birleşmiş Milletler, Genel Sekreter,

Oturmuş uzaktan uzağa öter.

Mehmet’in vurduğu yerde gül biter,

Gaflet zincirini kıralım gayrı.

Mücahitler nöbet tutar imanla,

Düşman yıkmak ister bizi zamanla,

Türk’e oyun dönen kahbe Yunan’la,

Dostluk defterini dürelim gayrı.

“9 Ağustos”ın ardı gelmedi,
Bunca fırsatları ordu bilmedi,
Ağlayan gözleri kimse silmedi,
Kıbrıs göklerini görelim gayrı,

Elimle uzansam Toros tutulur,
Bu hakaret ne yenir, ne yutulur,
Yavrular burada kinle uytulur,
Dağlı göğsümüzü gerelim gayrı.

ERENKÖY'DE BİR AVUÇ TÜRK

Bir ordu kesildi bir avuç Türk Erenköy'de,
Savaştı gavur sürülerine karşı kahramanca;
Her zorluğa göğüs gererek günlerce, gecelerle,
Kan kusturdu bir avuç Türk, yunan palikaryalarına.

Kurşun mu, bomba mı ne gelirse gelsin,
Gerdi göğsünü yürüdü ileri yılmadan,
İsterse kahpe kurşunlar bağrını delsin,
Korudu toprağını hücumu karşı denizde, karadan.

Bu bir avuç Türk, bu kahraman çocuklar,
Kalemi, kitabı bir tarafa atarak,
Vatan müdafaası için silaha sarıldılar.
Ve vatanlaştılar kanlarını bu toprağa katarak.

Açlık mı, yokluk mu, tesir etmez ona,
Geri dönmez bomba düşse yanına,
Bunu bilsin gavurlar, "Türk" derler adına,
Hizmet için doğurdu anası, onu vatanına.

Bir ordu kesildi bir avuç Türk Erenköy'de,
Destanlar ekledi Türk'ün şanlı destanlarına;
Bir değil, on değil yüzlere karşı savaştı birle,
Ne mutlu onları doğuran Türk analarına.

KUBİLAY ÇAĞKAN'IN ANILARI

Doğum Tarihi: 1941

Eşim : Naciye Çağkan.

Çocuklarımların isimleri : Suna Yılmaz, Seziye Özalcı

1958 Yılı Kıbrıs Türkünün bağımsızlığa ve Rum zulmüne karşı fiilen mukavemet etme yılıdır. Planlı ve programlı bir mücadele bir teşkilatla olur. Kıbrıs Türküde 1958 Yılı 1 Ağustosta Türk Mukavemet Teşkilatını kurdu. (T.M.T.). Bu teşkilat Rum zulüm ve barbarlığına karşı kurulmuş bir teşkilattır. Vatanını seven her Kıbrıslı Türk gibi ben de teşkilatta yeminli üye oldum. (1 Ocak 1959). O günden sonra verilen görevleri ifa etmeye başladım. Görevimiz adam takip etme, silah taşıma, silahları çatma, silah eğitimi görmek ve öğrendiklerimizi aramıza katılan yeni arkadaşlara öğretmek. Kasım 1960 Yılında silahlar ve savaş tekniği üzerine eğitim görmek için Türkiye'ye gönderildik. Orada bir ay kadar eğitim gördükten sonra Kıbrıs'a geri geldik ve Türkiye'de gördüklerimizi diğer T.M.T mensuplarına öğretmeye başladık. Bu durum bu şekilde 1960 Yılı Ağustos ayına kadar devam etti.

Ağustos 1960'dan sonra Lefkoşa'ya yerleştim. 1963 Aralık ayına kadar Lefkoşa'da çeşitli görevlerde bulundum.

21 Aralık 1963'den sonra Rum'lar, Türk'ler üzerinde hakimiyet kurmak için Türk'lere gelişi güzel saldırılara başladılar. Bu saldırılarda şehitler ve yaralıları verildi. Okullarımıza gelişi güzel ateş açılmaya başlandı. Bunun üzerine yer altında faaliyet gösteren teşkilatımız, yer üstünde faaliyet göstermeye başladı. Kendimizi müdafaa edebilmek için bölgemizde barikatlar kurmaya başladık.

Rum saldırıları gün geçtikçe artmaya başladı ve Küçük Kaymaklıya saldırıya geçtiler. Silahlarımız yetersiz kaldığı için karşı çıkamadık ve Mandrez'e göç ettik. Mandrez de 10 gün kadar kaldıktan sonra Baf'ta mahsur

kalan ailenin yanına gitmeye karar verdim. Fakat yollar Rum barikatları ile kesilmiş durum da idi ve seyahat etmekte olan Türk'leri esir alıp hastaneye götürülerek kanları alınıyordu. Ailenin yanına gidebilmek için her türlü tehlikeyi göze aldım ve Baf'a gittim.

Baf'ta eski birliğim olan Kara Petek'te görev aldım. Görevim takım komutan yardımcılığı idi. Nöbet tutma, eğitim, istihbarat gibi görevleri 1964 Mart ayına kadar devam ettirdim. Mart 1964'de Rumlar Mescit bölgesine saldırıya geçti. Orada dayanabildiğimiz kadar dayandık, fakat Rum silahlarına daha fazla dayanamayıp Muttallaya sığındık. Muttalla Türk bölgesidir. Rumlar bu bölgeyi abluka altına alıp giriş ve çıkışı yasakladıkları gibi, su, elektrik ve yiyecek ambargosu uygulamaya başladılar. Bu durum 1967 Köfünye hadisesine kadar böyle devam etti. Köfünye hadisesinde Türkiye bir ultimatoma verdi ve ambargo kısmen kaldırıldı. 1968 yılından sonra yollar açıldı ve kısmen seyahat edilmeye başlandı. Fakat barikatlarda Türk halkına yapılmadık işkence ve zulüm kalmazdı.

MUSTAFA MURAT'IN POLİ' DEKİ HARP ANILARI

Adı : Mustafa Murat

Soyadı : Çimener

Yaş : 72

Çocukları : 10 kişi

Mesleği : Market işletmecisi

Eşi : Öznever Çimener

Yaş : 65

Mesleği : Ev hanımı

1958 Yılında Poli'de olan çocukları Gözen Çimener, Mehmet Çimener, Akın Çimener ve Akile Çimener 1975'in 2 Ağustos'unda Güzelyurt'a yerleştiler.

Mustafa Murat Çimener, 1958'den 1963'e kadar ailesi ile birlikte Poli köyünde yaşıyordu. 1963 olayları başlayınca Mustafa bey ailesini alıp Pelatusa köyüne gidiyor. Mustafa bey Poli köyünde kömür fabrikasında çalışıyordu.

Günlerden Pazar günüydü. Poli'den Pelatusa köyüne doğru giderken Rum polisi arabayla, bizi geçiyor. Pelatusa'dan gelen şoför Vedat Arap'ı Rum polisleri durduruyor. Eşimin kardeşi Taner'de durdurulan arabanın içindeydi. Vedat Arap ve Taner'i Rum polisler arabadan indirdiler. Eşim ve ben Taner'in silahlı olduğunu bildiğimiz için paniğe kapıldık. Eşimi bırakarak Rum polislerinin yanına yanaştım. Rum polislerini tanıdığım için, Taner'i yakalamalarını önlemek istedim. Rum polisi bana akrabalık , arkadaşlık bir yana vazife başkadır dedi. Sen geri kal yoluma gelme diyerek benim müdahale etmemi engelledi. Taner'i ve Vedat Arap'ı Rum polisler arabayla alıp gittiler. Taner'in hanımı Ayten'i alıp köye geldim. Salih Sucuoğlu O dönemin sorumlusu idi. Taner ve Vedat Arap'ı kurtarmak için Salih Sucuoğlu'ndan

misilleme olarak Rumlardan polis aracının önünü kesip polisleri rehine almamızı istediğimizi söyledik. Bu isteğimizi Sucuoğlu kabul etmedi. Bunun üzerine amcam Poli'li Hirsofu köyünde yolu keserek içerisinde beş kişi olan arabayı rehin alır. Biri Yunanlı asker diğer dört kişisi Rum askeri idi. Amcamın anlattığına göre beş kişilik araçta bir tomson, bir kasa mermi buldular. Amcam rehinelerden birinin yavaş yavaş arkaya ilerlediğini görür ve ona dipçik vurarak geri iter ve arabanın içerisinde silah olduğunu anlar ve arabayı yoklayıp tomson ve mermileri bulur.

Rum rehineleri Poli okulunun içerisine hapsediyorlar. Bu olayın gecesi Rum'lar rehineleri kurtarmak için faaliyete geçer. Bütün gece çarpışmalar devam ediyor ama rehineleri kurtarmayı başaramıyorlar. Ertesi gün okula Barış Gücünü gönderiyorlar. Poli okuluna gelen Barış Güçleri bizleri suçlayarak Rum'ların elinde rehin tutulan Taner ve Vedat'ın Rum'ların elinde olmadığını söylüyorlar. Barış Gücünün bu tek taraflı tutumlarına karşı, o kadar sinirlendim ki iskemleyi (sandalyeyi) savurmak istedim. Fakat arkadaşlarım bana engel oldu. Barış Gücüne Vedat Arap'ın ve Taner'in benim önümde rehin alındığını anlamasına rağmen bizden beş dakika izin isteyip biraz aşağıya gittiler ve geri geldiklerinde esir almadıklarını Yayla polisinin esir aldığını söylediler. Tabi ki bize yalan söylüyorlardı. Barış Gücüne, Taner ve Vedat'ı Poli'li Rum polislerinin aldığını ve Rum polislerini daha önceden tanıdığımı söyledim. Bana barış Gücü ne yapılması gerektiğini sordu. Ben de Barış Gücünün Taner'i alıp lümeni fabrikası müdürünün evine teslim edilmesini istedim. Bunlar yapıldığı taktirde rehineleri bırakacağımızı söyledik. Barış Gücü bizim rehineleri geri vermeyeceğimizi anlayınca Vedat ve Taner'i müdürün evine götürdüler. Ben Taner'le konuşmak istedim. Barış Gücünün doğru söylediğinden emin olmak için Taner ve müdürle konuşmak istedim. Barış Gücü beni köye götürüp onlarla konuşmamı sağladı. Emin olduktan sonra biz de Rum rehineleri serbest bıraktık. Taner gelir gelmez eşi Ayten'i sordu ben de hanımının köy de olduğunu söyledim. Taner, hemen hanımının yanına gitmek istedi. Ben ona gündüz gözü

ile gideriz dedim. Taner yolların boş olduğunu ve hemen yola çıkmamızı istedi. Yol asfalt olmadığından dolayı yağmur yağınca çukurların içi göl olmuştu. Araba su dolu çukurların içine girince söndü. Taner'e tarladan okula gitmesini söyledim, çünkü Rum'lar gelirse onu görüp öldüreceklerdi. Bütün ısrarlarıma rağmen yolundan ayrılmadı. Hemen arabasının makinesini bir bez bulup sildi ve arabayı çalıştırdı ve yola devam ettik. Pelatusa'nın yakınlarına geldiğimiz de parola olarak ışık yakıp söndürmeye başladık. Bizim parolamız beş defa selektör yakmaktı. Oysa karşıdaki araba üç defa selektör yaktığı halde arabanın yanına yaklaşınca karşı arabadan bir tienti bomba önümüzde patladı. Bizi kurtaran, bombanın arabanın altında değil de önümüzde patlamasıdır. Bombanın etkisi çok şiddetli olmuştur. Buna rağmen şans eseri yara almadan kurtulduk. Bu olaydan sonra bütün çalışanlar işe gitmemeye başladı, çünkü korkuyorlardı. Bu hadise iki ay kadar sürdü. Herkes geçimini oradan sağladığı için, sonuçta korksak bile gitmek zorunda kaldık.

1958 olaylarında iki polis iş yerinde vuruluyor. Bu polislerin görevi maden de patlamamış dinamitleri toplayıp onlara teslim etmektir. Polisleri öldüren E.O.K.A'cılar olduğu halde Rum polisi Türk çalışanlarını sorguya çektiler ve gece de içeri çekip hırpalayıp, sorguladılar. Bunun gibi olaylar sık sık tekrarlandı. Türk halkı bu kadar zulüm ve eziyetten sonra 1964'de Erenköy çatışmalarında Türk uçakları geldi. Rum tarafını epeyce bombaladılar.

Türk uçakları Poli'deki maden taşıyan dubaları Rum askerlerinin kullandığı gemileri zannederek bombaladı. 1974 yılına gelene kadar Rum halkıyla Türk halkı arasında ciddi sürtüşmeler yaşandı. Rum'lar 22 Temmuz çatışmalarında birbirleriyle savaşmaya başladılar. Makarios'u indirip Grivas yönetimi devir aldı. Rum'lar arasında bu olaylar yaşanırken Türk'ler tedirgindi. Çünkü sıranın kendilerine geleceğini biliyorlardı. Olaylar devam ederken, Poli'de öğretmen olarak görevli Özdemir Bey Rum'ların olduğu bölgeye bilgi almak için gönderilir. Rum'lardan öğrendiklerini Türk halkına duyurdu. Rum'lar Türk'lerin gece 12'ye kadar silahlarını teslim etmelerini, etmedikleri takdirde

Poli'yi yakacaklarını, işgal edeceklerini söylüyorlardı. Özdemir Bey benim bulunduğum tepeye gelerek bana durumu bildirdi. İlk anda Rum'ların blöf yaptığını düşündü fakat Özdemir Bey Rum'ların çok ciddi olduğunu söyledi. saat 12'ye 20 kala Türkiyeli komutanla birlikte 1 gümrük memuru ve bizler bir araya toplandık. Elimizde sadece 1 bren vardı. 12'de başlayan çatışmalar akşam 8'e kadar devam etti. Halkın Platusa yolundan kaçabilmesi için bizim bulunduğumuz nokta çok önemli idi. Bu yüzden bulunduğumuz yeri bırakıp kaçamıyorduk. Halk sağ salim Platusa yolundan kaçtıktan sonra benimle birlikte Derviş Bey kaldı. Ben Köyümü terk etmek istemedim. Derviş Bey de bana köyü terk etmezsem seni öldürürüm diye tehdit etti. Derviş Beyle birlikte bende Platusa'ya sığındık. Platusa'da Türkiyeli komutanla buluştuk. Platusa köyünde bir sene çadırlarda ve zor şartlar altında kaldıktan sonra kurtarılmış bölgeye geçebildik.

Köyümü çok özlediğim halde Rum'larla aynı çatı altında yaşayamayacağımızı anlamıştım. Köyüme duyduğum özlemi ancak hatıralarımda yaşıyorum.

VUR MEHMEDİM

Vur Mehmedim şanlı hilal uğruna
 Vur Mehmedim kudsi cidal uğruna
 Vur Mehmedim aşk-ı visal uğruna
 Cihan sana kurban olsun Mehmedim.

Ezanla birlikte başladı savaş
 Düşmanın gözünden aktı kanlı yaş
 Mücahitte Mehmet oldu bir “gardaş”
 Cihan Sana kurban olsun Mehmedim.

Girne dağlarına şan, şeref verdin
 Değil Yunan, dünya gelse yenerdin
 Güney Türkü bugün en büyük derdin
 Cihan Sana kurban olsun Mehmedim.

Dip Karpaz’dan Erenköy’e yol açtın
 Geçtiğin yerlere hürriyet saçtın
 Atilla hattınca kuş gibi uçtun
 Cihan Sana kurban olsun Mehmedim.

Vur Mehmedim Baf, Limasol aşkına
 Dönsün gavur Larnaka’da şaşkına
 Silah çevirmezsin, malum, düşküne
 Cihan Sana kurban olsun Mehmedim.

ŞİNASİ TEKMAN'IN ANILARI

Adı – Soyadı : M. ŞİNASİ TEKMAN

Doğum Yeri Ve Tarihi : YİĞİTLER (ARÇOZ) 10.12.1933

Mesleği : ÖĞRETMEN (1 EYLÜL 1954'DEN itibaren)

Görev Yerleri Ve Görevleri (Yıllara Göre)

1954 – 1956 : İLKOKUL ÖĞRETMENİ:

SÜLEYMANİYE KASABA (BAF)

LEFKE

1956 – 1958 : DEVLET BURSLUSU : İNGİLTERE

1958 – 1959 : TEKNİK OKUL ÖĞRETMENİ : LEFKE

1959 – 1967 : a. ÖĞRETMEN } LEFKE

b. MÜDÜR YARDIMCISI } GAZİ

c. MÜDÜR LİSESİ

1968 – 1990 : a. MÜDÜR YARDIMCISI } TÜRK MAARİF

b. MÜDÜR } KOLEJİ

22 OCAK 1990 : DEVLETTEN EMEKLİ

1995 – 2000 : MÜDÜR : ZEL ULUSLAR ARASI

AMERİKAN KOLEJİ

ÖZEL İLGİ ve UĞRAŞLAR : 1. HEYKELTRAŞLIK

2. FOTOĞRAFÇILIK

3. ŞARAPCILIK

Öğretmenliğe, 1954 – 1955 Eğitim ve Öğretim Yılında, 1 Eylül 1954 tarihinde başladım. İlk görev yerim, Yeşilırmak köyünün 6 – 7 kilometre batısında, küçük bir köy olan Süleymaniye (Selemani) idi. Köyün otobüsü yoktu ve ulaşım çok güçtü. Ancak Poli veya Baf otobüsleriyle Pirgo köyüne kadar gidebilir ve köy dışındaki toprak bir yoldan yaya, hayvan sırtında veya şansınız varsa , Yağmuralan (Uroişa) köyünden odun taşıyan kamyonlar köye geri

dönerken size otostop yapabilirdi. Bu nedenle, ilk iş olarak “Ariel” marka bir motosiklet satın alarak ulaşım sorununa çare buldum. Her hafta sonu, motosikletimle, köyüme (Yiğitler’e) gider; Pazar günü öğleden sonra geri dönerdim.

1 Nisan 1955 Cumartesi günü de, diğer hafta sonları olduğu gibi, köyüne gitmek üzere Süleymaniye’den, motosikletimle hareket ettim. Lefkoşa yolumun üzerindeydi. Genel hastane civarındaki köprüden şehre girerken bir sis bulutu ile karşılaştım. Öğleden sonra saat 2 – 3 gibiydi. Günün bu saatinde, bu mevsimde sis olamazdı. Üstelik normal bir sise benzemiyordu. Gözlerim yakmaya ve yaşarmaya başlamıştı. Bir anormallik vardı. Şehir içlerine doğru ilerleyince bir takım hareketlilik gözlemlemeye başladım. Yollarda polisler vardı. Alışılmamış, olağanüstü bir durum olduğu anlaşılabilirdi; ama ne oluyordu? Durup sormaya karar verdim. Bir polise “ne oluyor ?” diye sorunca, Rum’ların o sabah Kıbrıs Radyosuna bomba koyduklarını, ardından şehirde İngiliz aleyhtarı mümayişler yapıldığını ve polisin göz yaşartıcı bomba kullandığını öğrendim. Demek ki benim gözümü yaşartan da buymuş. İşte ENOSİS uğruna, Rum’ların, 19 yıl sürecek ve yüzlerce, binlerce Türk, İngiliz ve Rum’un hunharca öldürülmelerine neden olan kanlı mücadelenin başlangıcı olan gündü bu.

E.O.K.A Terör Örgütü’nün silahlı eylemlere başladığı 1 Nisan 1955, toplumlararası çatışmaların başladığı 1957 ve 21 Aralık 1963 tarihlerinde Mutlu Barış Harekatı’na kadar süren zaman içinde Kıbrıs Türk Halkı çok zor ve acı dolu günler, yıllar yaşadı. Bu acı olaylardan herkes nasibini aldı. Kimi canını ve en sevdiklerini, kimi malını kaybetti. Yüzlerce çocuk öksüz ve yetim kaldı. Binlerce insan evini, barkını ve köyünü terk etti; göçmen oldu.

Diyebilirim ki bu olaylardan en çok etkilenen bizim neslimiz oldu. Yukarıda, özgeçmişimi verirken 1933 doğumlu olduğumu belirttim. 1 Nisan 1955’de E.O.K.A silahlı eylemlerine başlarken ben 21 yaşında idim ve meslek hayatımın da ilk yılı idi. 1974 Mutlu Barış Harekatı’nda 40 yaşında idim. 21 ile 40 yaş arasında ki 20 yıl, yani gençlik yıllarım olaylar içinde geçti. 1964 – 1967

yılları arasında 4 yıl, Lefke’de, mücahit olarak görev yaptım. 15 Temmuz 1974’de, saat 8.30’da Makarios’a karşı darbe yapıldığı gün hemen birliğime, Küçük Kaymaklıda ki 44. bölüğe katıldım.

1. Harekatın sonuna, hatta 31 Temmuz’a kadar orada görev yaptım. Bu yıllar içinde pek çok anılarım var. Bu anılardan bir tanesi Türk insanının savaşta bile ne kadar insancıl olduğunu, kin taşımadığını göstermesi bakımından çok ilginçtir.

I. Harekat sırasında, 44. Bölük Karargahında görev yapıyordum. Karargahımız Küçük Kaymaklıda, Poliklinik yanında eski tren istasyonu binasıydı. Bizim Mücahit çocuklar, evinde mahsur kalan yaşlı bir Rum’u yakalayıp karargaha getirdiler. Bölük komutanı dahil, karargahta Rum’ca bilen galiba yoktu. Komutan beni çağırdı ve tercümanlık yapmamı rica etti.

Odaya girdiğim zaman Rum, korkuda tir tir titriyordu. Önce cepleri arandı. Cüzdanında epeyce Kıbrıs lirası vardı. Bir cebinde de bir izci düdüğü. Ona ne yapacağını sorduğumuz zaman, hastalanınca komşulardan yardım istemek için çaldığını söyledi. Türk komşuları olduğunu, onları çok sevdiğini anlattı. Komutanla 70 – 75 yaşlarında bir insana zarar gelmesini istemediğimiz konusunda mutabık kaldık.

Karargahtan çıkınca, 21 Aralık 1963 Ayvasıl katliamında, Rum teröristler, Mehmet Dayının Haydar Paşa Ticaret Lisesi son sınıf öğrencisi oğlunu, bir kızını ve karısını öldürdüğünü Mehmet Dayıyla karşılaşınca öğrendim. Bizim bölükte görevli damadını ziyarete gelmişti. Kendisine, içeride tutsak bir Rum olduğunu söyledim ve onu öldürmek isteyip istemediğini sordum. “Hani kendini? ” dedi. “Verin onu parçalayım da intikamımı alayım”. “Yapma Mehmet Dayı” dedim. “70 – 75 yaşında bir ihtiyardan ne istiyorsun? ”Hemen yumuşadı. “Öyle mi? ”dedi. “Çok da yaşlı...Günah”. Bir Mehmet Dayının insancıl, merhametli davranışına bakın, bir de, Muratağa, Athılar ve sandallarda aylıktan 10 yaşına kadar Türk olduğu için önünde bulduğu savunmasız herkesi öldüren Rum barbarlarının yaptığına.

TURGUT CEMAL HASEKOĞLU'NUN ANILARI

Adı: Turgut Hasekoğlu

Yaş: 69

Doğum Yeri: Pergama

Medeni Durumu: Evli ve dört çocuk babası

Çocukları'nın İsimleri Ve Yaşları:

Ersinin yaşı 45, Ali'nin yaşı 44, Aziz'in yaşı 41, Özkul'un yaşı 38

Bütün çocukları İngiltere'de ikamet etmektedirler.

Eşinin Adı: Naime Hasekoğlu

Eşinin Yaşı: 68

Mesleği: Kuru temizleyici

1955 veya 56 seneleri içerisinde ben İngiliz polisiydim. Bir gün sabah polis çavuşu ile birlikte Pergama'ya kontrole gittik. Pergama'ya gittiğimizde, şirkete ait bir kahveye gidip oturduk. Bu kahveyi yeğenim Özkan çalıştırıyordu.

Saat 9:00 sıralarında, bir panik içerisinde köylüler güneşin doğuşuna doğru (doğuya doğru), ellerinde demirler, şişler ve süngülerle koşturuyorlardı. Bir patlama duymuşlar ve o yöne doğru koşmaya başlamışlardı.

İngiliz çavuşu bana halkın neden panik içinde koştuğunu sordu. Bilmiyorum dedim. Bana, biz de oraya gidelim dedi. Land-Rovere binip, halkın Fahri Bey'in bahçesine doğru ilerlediklerini görünce biz de o yöne gittik. Yolda giderken halk Land-Rover'in yan tarafında koşuyordu. Bazı köylüler bizden daha önce arabalarla oraya gittiler. Oraya gittiklerinde Fahri Bey'in motor evinin önünde, bir adamın yerde bağırıldığını, ağladığını gördüler. Biz yaklaştığımızda kimin olduğunu anlamıştık. Yerde yatan kişinin Ali Arnavut olduğunu gördük. Ayağı kanlar içerisinde yatıyordu. Motor evinin kapısına bomba konulduğunu anladık. Ali Arnavut'u hemen oradan alıp arabaya koydular. Korku içerisinde hemen Ali Arnavut'u alıp Lefkoşa hastanesine götürdüler. Biz orada kalmıştık.

Fahri Bey'in bahçesinin güney tarafında bir kişi gördük. Gördüğünüz kişi yerde ölü vaziyette yatıyordu . İngiliz çavuşu ile birlikte ölünün olduğu yere yürüdük. Köyün destebanı da bizimle birlikteydi. Olay yerine bizden başkasının gelmesini engelledik. Biz ölünün yanına giderken beraberimizde olan köpek bir mayına bastı ve büyük bir patlama oldu. Ölen kişinin Rum olduğunu anladık ve ölüm sebebinde yanlışlıkla yerleştirdiği bombaların patlaması sonucu öldüğünü anladık. İngiliz çavuşu bomba uzmanının gelmesi için haber vermemi istedi. Haber verdim ve hemen olay yerine bomba uzmanı geldi. O bölgenin her tarafını kontrol ettiler. Ölen adamın koyduğu bombaların birkaç tanesini bulup ele geçirdiler.

Rum'un koyduğu bomba gece yarısı patlamıştı. Ses duyulmasına rağmen halk nazarı itibare almamıştı. Halk Dikelya üzerinden gelen bir patlama olduğunu zannetmişti. Bombayı koyan kişinin E.O.K.A.'cı bir Ahnalı olduğunu tespit ettiler. Rum'u bulunduğu yerden iple bağlayarak başka bir tarlaya çektiler. Başka bir yere çekmelerinin sebebi Rum'un bulunduğu bölgede bombanın bulunmasıydı.

Ölen Rum'u polis arabasının içine koyup Larnaka hastanesinin morguna kaldırdılar. Daha sonra ben ve İngiliz çavuşu oradan ayrıldık.

55-56 yıllarından sonra İngiltere'ye gittim. 1998'e kadar orada çalıştım. İki yıldır Kıbrıs'ta Pergama köyünde ikamet etmekteyim.

B) 1963'TE YAŞANAN CANLI HATIRALAR

AHMET CED'İN ANILARI

Adı: Ahmet

Soyadı: CED

Doğum Yeri: AKDENİZ

İkamet Yeri: Gemikonağı evli ve dört çocuk babasıdır.

1964-77 yılları arasında fiilen vatan müdafaasına on beş yaşında iken başladım ve bir çok zorluklardan geçtim. Halen Lefke Avrupa Üniversitesi'nde Yurtlar ve Güvenlik amiri olarak görev yapmaktayım.

1964 yılında unutamadığım anılarım şunlardır:

Aralık 1963'te annem, ekmek yapımı için köy otobüsü ile Lefkoşa'ya şimdiki Lefke'de oturan DT.Salih Çakmak'ın babası Ali Çakmak dayı, kardeşi Hasan dayı, annesi Nezire Ced, Hulus Hasan isimli bu dört kişi Akdeniz'den un satın almak için Lefkoşa'ya giderken şimdiki adı Kılıçaslan olan (Eski ismi Kördemende) Rum çapulcular tarafından tutuklanıp Beşparmak dağlarına çıkarılıp orada işkencelere tabi tutulduktan sonra Kormacit (Livera şimdiki adı Sadrazam köy) Asomato köylerini dolaştırıp oradan da Lefkoşa Rum hapishanesine götürüp bir buçuk ay tutuklu kalmaları ve ondan sonra serbest bırakılmalarını hiç unutamadım. Şu anda bu insanlardan üçü hakkın rahmetine kavuşmuştur. İçlerinden yalnız annem hayatta olup Akdenizde ikamet etmektedir. Milli Mücadelede kendimi nasıl buldum. Daha henüz on beş yaşında orta okul talebesiydim. Beni küçük yaşta, dul kalan rahmetli ninem almış ve ilkokulu bitirince rahmetli ninem bohçamı hazırlayıp beni Akdeniz'den o zaman Gemikonağın da madende çalışan eniştem ve ablamın yanına sırf tahsil yapayım diye getirmiş ve o günden bu güne halen Lefke'de koyu bir Lefke'li olarak yaşamımı sürdürmekteyim.

27 Aralık akşamı Gemikonağı'ndaki Rumlar bizleri el bombaları ve tabancalarla Lefke'ye kovmuşlar ve bütün maden evlerinde bizlere ait ne varsa toplamışlardır. Bizde Gemikonağı'ndan Lefke'ye kaçarak eniştem, kardeşi ailesiyle birlikte, iki aile rahmetli, Namık ustanın evinde altı ay kaldık. Daha sonra Lefke Karadağ maden evlerine yerleştik.

O günlerde Lefke'de sigara kıtlığı vardı. Eniştemin kardeşi olan Sami Arap "Gardaş ben sigarasızlığa dayanamayacağım" diyerek motorunu alıp Çamlıköy Doğancı istikametinden oradan da şimdiki Aydıncöy bahçelerini kullanarak deniz yolunu takip edip Akdenize, sigara almaya çıkmış. Ancak bu güne kadar nerde olduğu bilinmemektedir. Yaptığımız araştırmalarda Rumlar tarafından öldürüldüğünü saptadık. Buda unutulması güç bir anıdır.

Bütün bu olaylardan sonra yaşım küçük olmasına rağmen gönüllü Mücahit olarak Lefke sancağında Mücahitlik görevine başlayıp, Mücahit komutanı olarak askerlik görevimi 1977 yılına kadar yapıp yeni yapılanma nedeniyle devlet tarafından sivil dairelere nakil edildim.

AZİZ FEDAİ'NİN ÖZ GEÇMİŞİ

1993 Yılında Lefke'de doğdum. İlköğretimini Lefke'de, ortaöğretimini ise Lefkoşa Türk Lisesinde tamamladım. Öğretmen eğitim kolejinden mezun olduktan sonra 7 yıl çeşitli ilkokullarda görev yaptım.

1960 – 1961 öğretim yılında Lefke Gazi Lisesine İngilizce lisan öğretmeni olarak atandım. Burslu olarak gönderildiği Edinburg üniversitesinden “eğitim yönetimi” üzerinde postgraduate diploma aldıktan sonra Lefke Gazi Lisesine önce Müdür Muavini, 1979-1980 öğretim hizmet yılında ise Müdür olarak görevine devam ettim. Meslekte 37 fiili hizmet yılında sonra 22 Şubat, 1990 tarihinde Lise Müdürlüğünden emekliye ayrıldım. Öğretmenliğimin yanı sıra Ulusal direniş savaşımızda da Lefke Sancak Serdarı olarak uzun yıllar ön saflarda etkin rol oynadım. Bu arada doğup büyüdüğüm Lefke kasabasının Sportif, Sosyal ve Kültürel etkinliklerine katılmaktan da geri kalmadım. Uzun yıllar Lefke Türk Spor Kulübü, Lefke Mücahitler Derneği, Lefke Türk Kulübü yönetim kurulu başkanlıklarını da yürüttüm.

1994-1997 döneminde vakıflar idaresi ve din işleri dairesi yönetim kurulu başkanlığını da yürüttüm. Bir dönem de Lefke Avrupa Üniversitesi Mütevelli heyeti başkanı olarak görev yaptım.

AZİZ FEDAİNİN GAZİVEREN ANILARI

19 Mart 1964 günü top ve makineli tüfek sesleri sabahın erken saatlerinin sessizliği içerisinde tüm dehşeti ile yankılar uyandırırken Gaziveren köyümüzün Rum saldırısına uğramış olduğu öğrenilmiştir.

Kıbrıs Türklerini silah zoruyla yok ederek adayı Yunanistan ile birleştirmeyi amaçlayan Akritas planının bir bölümünü oluşturan bu saldırının uygulamaya konuş nedeni ; Lefkoşa – Tilliriya asfalt yolu üzerinde ve Türk silahlı kuvvetleri çıkarmasına uygun bir sahile sahip bulunan zengin Türk köylerimizden Gaziveren’i işgal etmekte.

Rumlar 500 kişi kadar bir kuvvetle saldırıya başlamışlar. Pd. Tf. Mak. Tab. Bren Ot. Tf. 2.36’lık roketatar, 60 havan ve zırhlı haline getirilmiş buldozer kullanmışlardı.

Gaziveren köyümüz ise savunmasını; 150 mücahit, 14 Pd. Tf. 4 Sten 3 Bren ve 30 adet av tüfeği ile yapıyordu. Gaziveren dengesiz kuvvetlerin çarpışmasına sahne olmuştu.

Rumlar katii sonuca ulaşabilmek gayesiyle saldırıya çok şiddetli başlamışlardı. Gaziveren’in 1 avuç mücahidi ellerindeki sınırlı sayıda eski silahlarla, silah mühimmat ve personel bakımından kendilerinden çok üstün Rum kuvvetlerine karşı takdire değer büyük bir cesaret örneği göstermek suretiyle savunmalarını yapıyorlardı.

Rumlar hoparlörlerle Gaziveren’e yapmış oldukları “Teslim olunuz” çağrıları köy komutanlığı tarafından ret edilince; devamlı suretle takviye almakta olan Rumlar saldırılarını daha da şiddetlendirmişlerdi. Durum çok endişe vericiydi.

Gaziveren çarpışmalarının tüm şiddetiyle devam ettiği saat 11:00 raddelerinde B.M. helikopteriyle o zamanki Türk cemaat meclisi as başkanı Dr. Şemsi Kazım ile beraber Lefke Sancaktarlarının “Gaziveren her ne pahasına

olursa olsun teslim olmayacaktır” emrini köy komutanlığına bildirmek üzere Gaziveren’e gönderilmiştim.

Helikopterle Gaziveren üzerine geldiğimiz zaman, Gaziveren’in içerisinde bulunduğu vahim durum tüm dehşetiyle görülebiliyordu. Atılmakta olan sayısız makineli tüfek, roketatar ve havan mermilerinin yankıları ve yapmakta oldukları tahribat dehşet verici bir görünüm arz ediyordu.

Bu ateş çemberi içerisine inemeyen helikopter bizi Cengiz Topel hastanesi yakınındaki İngiliz askeri kampına götürdü. Bizi kampa indikten biraz sonra bir Türk, bir yunan ve İngiliz subayından oluşan üçlü karargah heyeti bir askeri jip ile oraya gelmişlerdi. Üçlü karargah heyetinde görevli Türk subayı Abdullah Ybş. Aydıncöy yol kavşağında Rumlar tarafından hırpalanmış üniforması yırtılmış, İngiliz ve Yunan subaylarının müdahaleleri ile canını zor kurtarabilmişti. Gaziveren’in içinde bulunduğu feci durumu da yakından görmüş olan Abdullah Ybş. kampta bizimle buluştuğu zaman “Ben şerefli bir Türk subayıyım. Bu zillate dayanamam. Elimden bir şey yapmak da gelmiyor. Bu görevimden istifa edeceğim” diyerek derin üzüntüsünü dile getirmek zorunda kalmıştı.

Öğle saatlerine doğru o zamanki B.M. Genel Sekreteri U’Thant’ın Kıbrıs’taki temsilcisi Spynellis ile o zamanki Rum Temsilcileri Meclis Başkanı Glafkos Clerides Türk tarafı ile görüşmelerde bulunmak üzere helikopterle bizim bulunduğumuz İngiliz askeri kampına gelmişlerdi. Clerides Dr. Şemsi Kazımla ailevi görüştükleri halde kendisini tanımamazlıktan gelmiş, asık bir suratla masaya oturmuştu. Görüşmeler Spynellis başkanlığında başlamıştı. Gaziveren’de çarpışmalar tüm şiddetiyle devam ediyordu. Clerides kendi deyişiyle Gaziveren’de Türk asiler asfalt yolu kapatmak suretiyle Kıbrıs’ın ekonomik çıkarlarına büyük darbe indirmişler. Söz konusu yolun açılması için Gaziveren’e yapılmış olan başvuru ret edildiği için hükümet kendi gücünü kullanarak yolu açmak zorunda kalmış. Gaziveren’e bu nedenle saldırmışlar. Clerides Gaziveren’de ateşin durdurulması için köylülerin silahlarını teslim

etmelerini ve köyün içersine Rum Polis Karakolu'nun kurulmasını şart koşuyordu. Bu itham ve ileri sürülen şartlar Türk heyeti tarafından şiddetle ret edildi. Clerides düpedüz yalan söylüyordu çünkü söz konusu Gaziveren yolu Rum saldırıları başlamadan 15 saat önce Lefke Sancaktarları'nın emri ile açılmış ve bu durum barış gücünde görevli binbaşı Clesby aracılığı ile Güzelyurt polis karakolu komutanı Rigas'a resmen bildirilmişti. Toplantıda bu gerçek Türk heyeti tarafından açıklanmış ve bu durumda ancak Gaziveren'in giriş ve çıkışlardaki Rum topraklarında karakol kurabilecekleri bildirilmiştir. Türk heyetincede ortaya konmuş olan gerçekler toplantıda hazır bulunan Bnb. Clesby tarafından doğrulanınca Clerides'in iddialarının gerçek dışı olduğu anlaşılmıştır. Bunun üzerine söz alan Spynellis'in ateşkes kararının derhal alınmasını aksi halde Lefkoşa'ya gidip durumu merkeze bildireceğini; aynı zamanda Türkiye'nin Kıbrıs'a askeri müdahalede bulunacağına inandığını ve bu ateşin tüm Ortadoğu ülkelerine yayılabileceğini endişeli ve heyecanlı bir şekilde belirtmesi ve Lefke sancaktarlarının bir saate kadar Gemikonağı'na saldırıda bulunacağına dair Barış Gücüne verdiği ultimatoma Clerides'i endişelendirmişti. Saat 16:00 da ateşin kesilmesini kabul etmek zorunda kaldı.

Gaziveren çarpışmaları Kıbrıs Türk halkının Rum katliamlarına karşı bir ölüm kalım savaşı niteliğinde olan direnişlerinin bir sembolü Rumların Türklere yaşama hakkı bile tanımak istemediklerinin en canlı bir kanıtıdır.

Bugün bu topraklarda hür olarak yaşayabiliyorsak, özgürlük havasını teneffüs edebiliyorsak ve geleceğimize güvenle bakabiliyorsak tüm bunlar; imanlara yerleşmiş sarsılmaz bir direnişin ve bunun sonucunda şanlı Türk orduları ile kahraman mücahitlerimizin süngüsüyle gerçekleşmiş parlak bir zaferin sayesinde olmuştur.

Geleceğimiz; Anavatanımızla fikir, ruh ve hareket birliği içerisinde şuurlu bir şekilde mücadeleye devamımızla elde edilenleri halk olarak değerlendirme yeteneğimize bağlıdır.

Şüphesiz ki Kıbrıs Türkünün özgürlük mücadelesi kolay olmamıştır. Bu uğurda şehitler verilmiş, ocaklar sönmüştür.

Çok cefa çekmiş bir halk olarak geleceğimiz için karar verirken, tüm bu gerçekleri unutmamamız gerekmektedir.

AZİZ FEDAİ

(Lefke Eski Sancak Serdarı)

ERDOĞAN TUNAÇ'IN ANILARI

Adı: Erdoğan

Soyadı: TUNAÇ

Yaşı: 53

İkamet Yeri: Karaoğlu / GİRNE

Eşinin Adı: Havva TUNAÇ

Yaşı: 45

İki çocuğu vardır. İsimleri şunlardır: Ebru ve Ziya. Ebru 21 yaşında ve şu anda Telefon Dairesinde çalışmaktadır. Lefkoşa'da ikamet etmektedir. Ziya ise 23 yaşındadır. B.R.T' de çalışmaktadır. Girne'de ikamet ediyor.

Aslen Limasol doğumluyum. 1965 yılında Limasol' da motosikletimle gezmekteydim . Baf yolundan Limasol'a gelmekte iken Rum polisi beni durdurdu. Rum polisi Beni durdurduğunda üzerimde tabanca bulunmakta idi . Polis, ehliyetimi, sigortamı ve motorun koçanlarını istedi. Motorun sigortasını polise gösterdim, sigortamı istemediğini motorun koçanın istediğini söyledi. Bende koçanımın olmadığını söyledim. Polis bunun üzerine "Motoru burada bırak git, koçanını getir" dedi. Bende Türk semtine gidip motorun koçanını ve ehliyetini alıp geldim. Polislerin yanına geldiğimde bir şeyler konuştuklarını fark ettim. Bu konuşmalardan anladım ki Polislerin Yüzbaşısı beni içeri götürmelerini emretmiş. Beni oradan bir yere kaçırtmalarını, beni alıp içeri götürmelerini onlara emretmiş bende polislerin yanından kurtulup Türk kesimine tekrar kaçmak istedim. Nasıl kaçacağımı bilmediğim için kafamda plan kurmaya başladım. Beş, on dakika içerisinde polis merkezinden olduğum yere, 5-6 tane C.I.D polisi gelip etrafımı sardılar. Polislere benim bu meyanda cezamın ne olduğunu sordum. Polislerde bana senin cezan yoktur dediler. Yalnız YZB'mız seni içeri götürmemizi söyledi. Ben de polislere 30 Kıbrıs lirası alın ve beni serbest bırakın dedim. Polisler yok dediler. Seni Yüzbaşı içeri

götürmemizi ister. Bizim mahallede Rum Tenekeci isminde bir bakkal vardı. Onun Anderea isminde polis oğlu vardı. Rumca'yı iyi bilmediğini ve anlamadığını söyledi. Beni Rum polisi iyi bilirdi ve diğer polislerle bu ana lisanı gibi Rumca'yı iyi bilir, inanmayınız bunun için kendisine kaçması için hiç şans vermeyiniz dedi. Polise Anderea'yı tanıdığım için beni serbest bırakmalarını söyledim. Polis Anderea bana ben burada polisim neyse görevim onu yapacağım dedi. Bana 5dk müsaade edin dedim, karşıdaki bakkaldan kola alayım, yanındaki polis bana hiçbir yere gitmememi söyledi. Bende bu esnada biraz evvel bana müsaade ettiniz, motorumun evraklarını gittim getirdim. İstesem bu esnada kaçmaz mıydım motorum buradadır, ben hiç malımı bırakırmıyım dedim. Polis ikna olup bana tamam git al dedi. Karşısındaki bakkaldan bir büyük kola alıp 1 Kıbrıs lirası verdim. Bakkala bir Kıbrıs lirası vermemin sebebi ise biraz oyalanıp oradan kaçma fırsatı bulayım. Bakkalda bunu anlamayıp kola benden olsun dedi nihayet kolayı alıp 5-6 metre kala durdum ve 30 Kıbrıs lirasını alın beni serbest bırakın dedim. Yolun diğer kısmında olduğumdan bana polisler bize doğru yaklaş dediler. Bende gelmem dedim ve geri geri gitmeye başladım.

Polisler gel buraya yoksa seni vuracağız dedi. Bende elimdeki kolayı üzerilerine savurarak olay yerinden kaçmaya başladım. Kaçmaya çalıştığımı anladıkları an bana tabanca ile bir el ateş ettiler. Fakat bana isabet ettiremediler. Bende yaya olarak Türk tarafına doğru arkama bakmadan kaçmaya devam ettim. Rum polisi arkamdan üç el daha ateş etmeye başladı. Bana sıktıkları kurşunlar isabet etmedi. Diğer iki Rum polisi piyade ve sten tipi silahla arkamdan bana doğru koşmaya başladılar. Ben bu meyanda Rum polislerinden epey uzaklaştım. Beni 250 metre kadar arkamdan kovaladılar. Ben Türk semtine girdim. Rum polisleri arkamdan bana 40-45 el ateş açtılar. Türk semtinin girişini patlak kamyon lastikleri ile kapatıyorlardı. Herhangi bir zırhlı Rum sızma yapmasın diye. Ben Türk semtine öyle bir süratle gittim ki hiç farkında değildim. Kamyonun altından yatarak geçtim ve gömleklerim delindiğini fark ettim.

Vurulduğumu zannetmişim. İlk bulduğum Türk mevzisine gidip, silah ve el bombalarını alıp Rum polislerinin gelmelerini bekledim. Rumlar beni silah ve bombalarla görünce geri çekilmeye başladılar. Bu arada bizim komutanımız olayı duyup yanıma geldi. Bu arada muhtarda yanımıza geldi ve bana yakacan Türk semtini nedir yaptığın? Dedi: Bende bir şey yapmadığımı kendimi savunduğumu söyledim. Benim hiç suçum yoktur dedim. Benim motorum ile geceleyin mevzileri komutan gezer ve denetleme yapardı. Bunu Rum polisleri öğrendi bu sebepten dolayı beni tutuklayıp, vurup öldürmek istediler. Benim hiçbir suçum olmadığını muhtara anlattım ve bu olaydan kurtuldum.

GÜREL ÖZGÜREL'İN ANILARI

Konu: Erenköy savaşlarını konu alan bir anı.

Anlatan: Gürel Özgürel

Görevi: O.T End. Meslek Lisesi Müdürü

Yıl 1964 Ankara'da bir üniversitenin 3'üncü sınıf öğrencisiyim. 1963 yılının Aralık ayında başlayan Kıbrıs hadiselerinden herkes gibi ben de etkilendim. Okulumdaki derslerimle mi ilgileneyim, yoksa Kıbrıs'ta yaşanan olayları, katledilen insanları ve ailemi düşünüyüm bilemiyordum. Kısaca huzursuz ve tedirgindim.

Ankara'da bir araya gelen diğer öğrencilerle bir şeyler tasarlıyor, Kıbrıs'a gitmenin yollarını araştırıyoruz. Neticede sık sık protesto gösterileri yapmaya ve Ankara hükümetini harekete geçirmeğe çalışıyorsak da pek etki alamıyoruz. Ancak bu hareketler dalga dalga bütün Türkiye'ye yayılınca, zamanın genel kurmayı karar alıyor ve Kıbrıs'a bizleri gönüllü askerler olarak göndermek istiyor.

Gruplar halinde bizleri önce kısa süreli bir eğitimden geçirip, yine gruplar halinde bizleri Taşucu'ndan sandallarla, hücum botlarla geceleyin Kıbrıs güney batı sahillerinden Türk köyü olan Erenköy'e çıkartıyorlar. Nisan ayında başlayan bu hareket 5 Ağustos'a kadar sürüyor. Yaklaşık 450 üniversite öğrencisi Erenköy'e bu şekilde çıkartılıyor.

Çıkan gruplar sırası ile Erenköy çevresindeki küçük Türk köyleri olan Mansura, Selçuklu, Alevkaya gibi yerleşim yerlerinin savunmasını ve korunmasını üstleniyor.

Ben de Erenköy'ün güneyinde ve Erenköy'den yaklaşık 12 mil uzağındaki Alevkaya köyünün savunmasında görev aldım. Çam ağaçları içerisinde ve çok yüksek bir dağda kalıyorduk. Su ve yiyecek ihtiyaçlarımızı hayvanlar yardımı ile karşılıyorduk. Çamların altında yatıp kalkıyor, günde 6 saat nöbet

tutuyorduk. Piyade, sten ve bren gibi silahlara sahiptik. Ve bu dağın tepesinde 20 kişi kadardık.

Erenköy ve çevre köylerde mevzileşmemiz Rum'un dikkatini çekmiş olacak ki, 5 Ağustos 1964 akşamı sabaha karşı bulunduğumuz mevzilere doğru topluca ağır silahlarla hücumla geçtiler. Neye uğradığımızı şaşırılmış gibiydik. Bulunduğumuz tepeye top mermileri düşüyordu. Yağmur yağar gibi mermiler ard arda patlarken, başımızın üzerinden de kurşunlar uçuşuyordu. Bir ara saatime baktım, tam bir dakika içersinde 26 top mermisinin bulunduğumuz yere düştüğünü saydım. Etraf cayır cayır yanıyordu. Bir taraftan Rum'un açtığı ateşten korunurken , bir yandan da yanan çam ormanlarının ateşinden korunuyorduk.

Kimsenin kimseye konuşacak bakacak hali yoktu. Bir ara yanımdan sürükleyerek çekilen 2 arkadaşın yaralı halini bir diğerinin de kanlar içerisinde birileri tarafından taşınan cesedini gördüm.

Bu olay beni ve diğer arkadaşlarımı kamçıladi. Savaşmak zorunda kaldığımızı anladık. Ya savaşacak ve kurtulacaktık, veya şehit olup ölecektik.

Olanca gücümüzle direnmeye başladık. Sabahın 05.00'inden gecenin 23.00'üne kadar Rum'a geçit vermedik ve yılmadık. Hem Rum ateşi ile hem de orman yangını ile uğraştık. Tüm dağ alev alev yanıyordu. Daha fazla direnecek gücümüz kalmamıştı. Yorgun, uykusuz ve susuzduk.

Ateş çemberi içerisinde kalmıştık. Gece yarısına doğru bulunduğumuz yerlerden geri çekilmeye başladık. Köye indiğimizde köy çoktan boşaltılmıştı.

Sadece biz yani 14 kişi kalmıştık. Sabah oluyordu, gün ağarmadan köyün çeşitli yerlerine tuzaklar kurduk. Ve hızla sabahın karanlığında köyden ayrıldık.

Ertesi gün Rum'lar zafer sarhoşluğu içinde köye girdi. Ancak kurduğumuz tuzaklara takılarak o bölgede 45 ölü bıraktı. Bir önceki günkü kayıpları ise 36 kişiydi. Bu bilgiler bize Barış Gücü tarafından bildirilmişti. 7Ağustos 1964 Alevkaya köyünü terk edip Erenköy'e sığındığımızda burada gördüğümüz manzara dehşetti. Meğerse , sadece Alevkaya köyü terk

edilmemişti. Selçuklu, Mansura, köyleri de geri çekilmiş, Erenköy çevresinde mevzileşmişlerdi.

Rum bu kez verdiği kayıpların hıncı ile hem doğudan, hem batıdan, hem güneyden ağır silahlarla karadan saldırırken, denizden de 3 adet hücumbot ile bulunduğumuz bölge top ateşine tutuluyordu.

Herkes can havli ile silaha sarılmış, herkes son mermisine kadar çarpışacaktı. Belki de son mermiyi de kendisine saklamak istiyordu.

Gün boyu çarpışmalar bütün şiddeti ile devam etti. Artık her şeyin sonu geliyordu. Rum zırhlı araçlarla köye girmek üzereydi ki, akşam üzeri takriben saat 18.00 civarında 3 adet F: 100 jet uçağı denizin üzerinde görüldü. Rum mevzileri üzerinden alçalarak büyük bir sesle art arda geçtiler.

Bu davranış bizlere büyük bir moral verdi. Bir kez daha herkes silaha sarıldı. Ancak jetler uçup gitmişti. Herhangi bir saldırı yapmamışlar, sadece bir ihtar uçuşu ile yetinmişlerdi.

Bu ise Rum'ları cesaretlendirmiş olacak ki ellerindeki tüm silahları ateşlemişlerdi. Artık etrafta silah sesinden başka bir şey duyulmaz olmuştu.

Tam yarım saat sonra 6 tane jet tekrar havada görüldü. Bu kez Rum mevzileri üzerine, Rum hücum botları, Rum askeri konvoyları ve Rum köylerine kurşun ve napalım bombaları yağdırmaya başladılar.

Yer gök toz duman ve alevler içerisinde idi. Az sonra diğer fertler geldi. Onları diğerleri izledi. Sanki kıyamet kopmuştu. Çıkan dumanlardan etraf görülmez olmuştu. Karşı taraftan insan sesleri, çığlıkları kulakları tırmalıyordu.

Bu bombardıman 2 saate yakın sürdü. Bu bizler için unutulmaz bir gündü. Birbirimizi kucaklıyor, birbirimize sarılarak ağlaşıyorduk. Bu yeniden hayata dönüşün sevinci, coşkusu idi. Bu mutlu anı yaşadığım ve gördüğüm için mutluyum. Ve bu anımı asla unutamam.

KIBRIS FATİHİ KAHRAMANLARA

Ey!.

Fatihler, Yavuzlar, Barbaroslar torunu:
 Bir hamlede yere serdin o Yunanlı kuduzu.
 Nere gitti o küstah ENOSİS'li kuruntu?
 Nere gitti O şantajlı, havlamalı kuruntu?..

Kartal yuvasından uçurdun karga
 Bin düşmana bedel oldu, bir manga
 Bütün dünya hayran oldu, bak, sana.
 Kuyruk taktın Yunanlıya, çok yaşa!

Onbinleri şehit verip aldığın,
 Asırlarca devlet kurup kaldığın,
 Söyler mi ki? yeşil gözlü KIBRIS'ın,
 Kaç damlacık kanı vardır Yunan'ın?..

Bir kiracı bizden almış avanta
 Kahbe dostu peşkeş çekmiş Halay'la.
 Utanmazlar şimdi geçmiş karşısına
 Sahip çıkar yeşil gözlü KIBRIS'a..

O diyarlar bizimdir, toprağıyla, taşıyla.
 Bizimdir O diyarlar, tarihiyle, şanıyla.
 Şehitler yadigarı, sulanmıştır kanıyla
 Söz düşer mi? Yunan'a, ürüp havlamasıyla..

Biz biliriz Yunan ile tutanı,
Fırsat uman pusudaki yatını.
Türk süngüsü siler bir gün pasını
Kahbe dostluk kurtarmaz Yunan'ı.

Veysi Akdur
Tarsus-Ulaş-Köyünden

HASAN ÖZTOPRAK'IN GAZİVEREN ANILARI

İsim: Hasan Öztoprak

Yaşı: 65

Doğum Yeri: Gaziveren

Medeni Durumu: Evli, iki çocuk babasıdır.

Oğlu: Abdullah Öztoprak, Doğu Akdeniz Üniversitesi Kimya Bölümünden mezun. 1967 doğumlu, evli, bir çocuk babası ve Ankara'da yaşıyor.

Kızı: Eşref Öztoprak, Doğu Akdeniz Üniversitesi Ekonomi ve İşletme mezunu. Girne'de ikamet ediyor.

İşi: Vakıflar idaresinde İşletme ve Araştırma.

Hasan Bey'in eşinin adı: Sıdika Öztoprak

Doğum Yeri: Akıncılar

İş: Ev hanımı

Yaş: 59

Hasan Bey ve Sıdika Hanım 2 Ocak 1966'da evlendiler. 1963 olaylarında nikahlıydılar.

E.O.K.A. 1 Nisan 1958 tedhiş faaliyetine başlamıştı. 1958'de Türk Rum çarpışmalarına dönüştü. 1 Ağustos 1958'de Türk Mukavemet Teşkilatı kuruldu (T.M.T) ve bende bu teşkilatın içerisinde Gaziveren köyünün örgüt başkanı oldum.

T.M.T, herhangi bir Rum saldırısına, katliamına karşı Türk halkını savunmak amacıyla kurulmuştu.

Bize verilen silahları iyi yerde muhafaza ettik. Rumlar 21 Aralık 1963'te Türklere karşı saldırıya geçtiler. Bize verilen emir üzerine silahlarımızı halkımıza dağıtıp, köyümüzün savunmasını yaptık.

Köyümüz, Lefkoşa Baf anayolu üzerinde ve deniz cephesi olan stratejik bir yerdeydi. Ve devamlı olarak Rumlar, köyümüzü buradan kaldırmak için,

taciz atışları yapıyorlardı. Köylü topraklarını kurtarmak için sıkı sıkıya sarılmıştı. Günlerce, aylarca, etraf köylerden, tepelerden, Rum mevzilerinden köyümüze ateş açılıyordu. Bize gelen emir üzerine köyümüzün anayolunu Rum'ların geçişine kapattık. Emir bize Lefke sancağından geldi. Köye saldıracaklarını daha önceden de anlamıştık. Çünkü, daha önce yoldan geçip, yolun kenarına buming tuzağı hazırlamışlardı ve üzerine de by Hasan Abdullah yazmışlardı. Başka bir arkadaş bulup bana getirdi. Dikkatli bir şekilde açmaya çalıştık. Fakat açtıktan sonra da yaralandım. Devamlı bu taciz olayları olduğu için bu yolu Rum'ların geçişine kapattık. Yol yirmi gün kadar kapalı kaldı. Daha sonra yolu açtık ve Rum'lar köyün etrafını sardılar. Rum'lar iki bin kişiydiler. Köy halkı dört yüz kişiydi. Otuz da askerimiz bulunuyordu.

Mart 1964'te, Rum'lar köyümüzün etrafını sardılar ve o yolun kapalı olduğunu sandılar, oysa ki o yol açılmıştı. Saat 4:00'de etraf tepelerden projektörlerle köyü taramaktaydılar. Köyümüz gündüz gibi olmuştu. Çağırıyorlardı. Teslim olun, etrafınız sarılı, çok büyük bir kuvvet vardır. Teslim olmazsanız çok zayıf vereceksiniz. Karılarınızı, kızlarınızı, silahlarınızı teslim edin, korkmayın. Bir görüşmeci istediler. Niyazi Öztoprak, Salih Halil bulundukları noktaya görüşmeci olarak gittiler. Amaç; teslim olmamak, yolun açık olduğunu, isterlerse yoldan geçebileceklerini söylemekti. Bunun üzerine Rum'lar ihtar atışı yaptılar. İhtar atışından sonra her tarafımızdan sanki yağmur yağar gibi havan topu mermileri geliyordu. Bu atışlar bütün gün devam etti ve beş şehit verdik. O yaralıların, şehitlerin olduğu bir sırada bir İngiliz askeri köye geldi. Yollar kesik olduğu için İngiliz askeri ova yollarından gelmeye mecbur oldu. İngiliz askeri gelip beni buldu. Bana şu soruyu sordu: "Ne düşünüyorsunuz?" dedi. Ben de savaştan başka bir şey düşünmediğimi söyledim. İngiliz askeri de aynı şeyleri yani sarıldığımızı, çok büyük kuvvetleri olduğunu teslim olmamızı söyledi. İngiliz'e teslim olmak yoktur, savaşacağız dedim. İngiliz kızardı ve yanımızdan ayrılıp gitti.

Rum'lar Gaziveren'i aldıklarını, burada karargah kuracaklarını yaymaya başladılar. İngiliz askeri geri gidip Rum askerlerine çekilmezseniz Türk askerleri gelip sizi vuracak demiş. Rum askerleri köye giremedi ve köyün dışına bir polis karakolu kurdular.

1963 yılları arasında Türkiye'den Kızılay yardımları gelmekteydi. Bu gelen yardımları depolayıp, eşit şekilde köylüye dağıtırdı. Türkiye'nin sayesinde hiçbir sıkıntı çekmedik. Daha sonra Rum askerleri köyün etrafından sabaha yakın ayrıldılar. Sabahleyin köyün etrafından yaralı ve şehitleri toplayıp Lefke'ye götürerek şehitlerimizi defnettiler.

ANI 2:

Hasan Beyin Kardeşi İbrahim Öz Toprağı ve Özden hocayı, Erenköy'e giderken Pirgo kasabasında esir aldılar. Hasan Beyin haberi olmamıştı. Yine Lefke'den gelen telefon emriyle yollar kesildi. 150 kadar Rum esir alındı. Birkaç saat sonra gelen ikinci bir emirle, kadınları, eşlerini, çocukları ve yaşlıları bir otobüse koyarak köyün dışına kadar emniyetli bir şekilde yolladılar. Daha sonra Rum'lar etrafımızı sardılar ve esirleri istediler. Köyü, yakıp yıkacaklarını söylediler. Bu sözleri bazı aracılarla haber verdiler. Bu sözler üzerine esirleri bırakma emri gelmedi. Lefke Sancağıyla görüşün bu konuyu dediler. Gece yarısı tekrar haber geliyor ve esir mübadelesi yapılır. DOĞANCI'da ki Rum'lar köye getirildi. Esir mübadelesi yapıldıktan sonra herkes arabalarını alarak oradan ayrılıyor ve olaylar kapanıyor. Hasan Bey kardeşinin esir olduğunu olay bittikten sonra öğreniyor. Bunlar arasında daha Türk'ler de vardı. Türkler arasında Birlik Gazetesinde yazı yazan Lütfi Özter Bey de vardı.

İRFAN AKMAN'IN ANILARI

Adı: İrfan

Soyadı: AKMAN

Yaşı: 54

Mesleği: Reklamcı

Eşinin Adı: Asliye AKMAN

Yaşı: 49

Çocukları: İki erkek, iki kız

İkamet Yeri: GÜZELYURT

1963 yılında Limasol'a Baf'ın Engindere köyünden geldim. Burada gündüzün boyacılık geceleyin ise mücahitlik yapmakta idim. Bazı aylar içerisinde boş olduğum günlerde restoranda çalışıyordum. Seneler böylece akıp gidiyordu. 1967-68 yıllarında Limasol'da çarpışmalar başladı. Biz o dönemde mevzilerde nöbet tutar ve Rum askerlerine karşı Türk tarafını korumaktaydık. Rumlarla bu çarpışmalar esnasında bir çok arkadaşımız yaralandı ve şehit oldu. Yaralılarımızı Hastanelere taşıdık. İmkansızlıklar neticesinde arkadaşlarımızın bazılarını kurtarabildik, bazılarını ise kurtaramadık. 1974 yılında Limasol'da ikamet ediyorduk. Türkiye'nin Kıbrıs'a çıkarma yaptığını ve yalnız kuzey tarafına yaptığını, güney tarafına hiçbir müdahalede bulunmadığını öğrendik. Biz bu meyanda, silahlarımıza sarıldık, Rum'a karşı ilk mücadelemizi vermiştik. Savaşık, direndik, esir düşünceye kadar mücadelemizi sürdürdük. Esir kampına gitmezden evvel, Limasol'da çarpışmalar 19 aralık günü başladı. Limasol'un birçok yeri düşmüştü, yalnız "AYANDON" denilen bir bölgesi vardı ki bu yer düşmemişti. Bunun sebebi Ayandonun küçük bir bölge olması ve atılan havan toplarının mermilerinin denize düşmesiydi. Bu çarpışmalar gece başladı. Rumların düşüncesi, Türkler nasıl olsa hiçbir yere ne karadan ne de denizden kaçabilirdi ertesi gün olunca Rumlar bölgeyi kuşatıp hepimizi esir alıp ,

Limasol'un hemen yanında bulunan bir dere kenarına götürdüler. Niyetleri bizi silahlarla tarayıp öldürmekti. Fakat Türkiye'nin Kıbrıs'a çıkarma yaptığını öğrenince emellerinden vazgeçip bizi esir kampına götürdüler. Burası Rumlara ait bir kilise idi. Kadın ve çocukları ayrı yerlere koydular. Biz ayrı yerlerdeydik. Bize her çeşit yiyeceği, içeceği veriyorlardı. Fakat verdikleri yiyecekler çok az denecek kadardı. Yani ölmeyecek kadar azdı. Bizi, kaldığımız kiliseden alıp futbol sahasına götürdüler. Burada 20 gün kadar kaldık. Burada esir miydik, tutuklu muyduk belli değildi. Bizden hiç kimse haberdar değildi. Yanımıza yabancı gazeteciler geliyor ve bizde onlara çeşitli küfürlerde bulunuyorduk. Takriben esir ve tutukluların sayıları 1000-1500 kadardı. Gece olunca, sahanın içerisinde toprak üzerinde kısa kollu elbiselerle başımız gök yüzüne çevrilmiş şekilde uyumaya çalışıyorduk. İlk gecemiz çok kötü geçmişti. Çünkü o gece Cafer arkadaşımız orada şehit edildi. Cafer geceleyin saat 24:00 da ayağa kalkıp dağ başını duman almış yürüyelim arkadaşlar marşını, yüksek sesle söylemeye başladı. Rumlar sahanın içerisindeki ışıkları açınca onu görüp hemen üzerine ateş açıp Caferi orada şehit ettiler hepimizi bir müddet sonra buradan toplayıp, sürü halinde sıraya dizip ilkokulun avlusuna götürdüler. Bizleri oraya götürürken yolda çeşitli küfürler hareketler yaparlar ve sizin hepsinizi öldüreceğiz, pis Türkler diye sövüyorlardı. Bizi okula götürdükten sonra ellişer guruplar halinde ayırdılar okul binaları üç katlı idi. İki hafta sonra bir gece yarısı okul binası içerisine 150 kişi getirdiler gece olduğundan ve ışık olmadığından, kimler olduğunu bilmiyorduk. Getirdikleri şahısları yedişer, yedişer her odaya dağıtmaya başladılar. Benim çocuklarım bana haftada iki defa olmak üzere evden yiyecek içecek gönderiyorlardı. Rumlar bize çok işkence yapmaktaydılar. Bizleri öğlen sıcağında 12:00 da güneşin içerisine çıkarırlar ve 2-3 saat güneşin altında tutarlardı. Her odada bir kova bulunmakta ve kovaların içerisine abdestimizi yapıyorduk. Kafalarımızı abdest yaptığımız kovaların içerisine sokarlardı. 1974 Barış Harekatında esir düşen Rumlarla bizi mübadele oluna başladılar. Bizi Limasol'dan otobüslerle alıp, Rum, Türk sınırında bulunan ismi

“Ledra-palace” olan yere getirdiler ve Rumlarla mübadele yapıldı. Bizi buradan alıp Türk tarafına, oradan da Türk okullarında bulunan binaların içerisine yerleştirdiler. Burada bir müddet kaldıktan sonra bizleri Girne bölgesine götüreceklerini ve burada ikamet edeceğimizi söylediler. Fakat çarpışmalar bütün hızıyla devam etmekteydi. Nihayet bizi Girne bölgesine değil de Güzelyurt bölgesine götürüp burada iskan ettirdiler ve yaşamımı burada sürdürmeye başladım.

MUHAMMED TAARAZİ'NİN ANILARI

Adı : Muhammed TARAİZİ

Yaş : 61

Doğum Tarihi : 5/1/1939

Doğum Yeri : YAFA – FİLİSTİN

Çocukları : Cemal, Şafak, Gülsün, Münür Taarazi

Anne Adı : Şefika Suyulcu

Baba Adı : Raşit TARAİZİ

(1963'de anne ve babası hayatta değildi).

(Filistin'den Kıbrıs'a geldiği tarih 1952 idi. 63 – 64 olaylarında İksero'da ikamet etmekteydim. Lefke'ye göçmen olarak gittim.)

Ben 24 – 25 Aralık 1963 tarihlerinde Lefke'ye göçmen olarak gittim. Lefke halkı bizi bağrına bastı. 1 ay sonra İksero'ya eşyalarımızı almak için çağrıldık. Ondan sonra Mücahit olduk. Mücahitliğimi Lefke sınırlarında yaptım. 1964'de Kurban Bayramında sabahleyin nöbetten çıktım.küçük Kaymaklıda ikamet eden akrabalarımı merak ediyordum. Çünkü onlardan hiçbir haber alamıyordum. Onların hayatlarından endişeliydim. Lefke sancaktarlarından izin aldım ve bana gitmememi söylediler. Ben yine de onları dinlemeyip otobüsle yola çıktım. Otobüste 28 – 30 civarlarında yolcu vardı. Lefkoşa'ya gelene kadar 9 köy vardı. Peristerona'dan sonraki köyde Rum'lar yolumuzu kesmişlerdi. Bizi yoklamak amacıyla arabadan aşağıya indirdiler. Yoklamayı yaptıktan sonra bize görev kartı vererek yolumuza devam etmemizi sağladılar ve Lefkoşa'ya vardık. Şimdi Ortaköy olarak bildiğimiz eski adıyla at koşularının yapıldığı Aydimet köyde ki barıkatta bizi durdurdular. Otobüsten aşağıya indirilerek sıralandık. Üzerimde Suriye pasaportu vardı. Çapulcu E.O.K.A' cı sivil Rum'lar bizi yoklamaya başladı. Yanımdaki pasaportu Rum'lardan biri alarak nereye ait olduğunu sordu , ardından üzerindeki Arapça

yazılarını ne olduğunu sordu. Ben sessiz kaldım, yanımda bir kişi vardı. Doğancılı yaşlı bir adamdı. Adam bu Araptır dedi. Ve Rum'lar hemen beni sıradan çıkardılar. Yolcular otobüse girdi.

Küçük oğlum Cemal yanımdaydı. Henüz 3 – 4 yaşındaydı ve korkup ağlamaya başladı. Çocuğumu da otobüse bindirerek yollattılar. Benim gözlerimi bağlayarak Rum polis karakoluna götürdüler. Beni götürüp bir odaya koydular. Yüzme gözlerime baktılar. Rumların biri girip biri çıkıyordu ve yüzüme sert bir tavırla bakıyorlardı. Rum'lardan bir tanesi içeri girip bana sigara verdi. Her an beni öldürmelerini bekliyordum.

Bir gün önce Lefke'de iki kişi kaybolmuştu. Bu iki kişi coca cola fabrikasına limon götüreceklerdi fakat geri dönmediler. Bir anda aklıma onlar geldi. Sonra bir Rum daha gelip bana bir sigara ikram etti ve karşıma oturdu. Merak etme sana bir şey olmayacak dedi. Orada yarım saat kadar kaldım. Sonra gelip gözümü tekrar bağlayıp beni aldılar. Ve kendimi Baf kapısı karakolunda buldum. Beni aşağıya indirip hemen bir odaya aldılar. Odada 3 – 4 tane Rum vardı. Beni oturttular ve Türk'lerin içinde ne aradığımı sordular. Bende onlara karımın Türk olduğunu söyledim. Türk'lerle büyüdüm ve yaşıyorum ben Müslüman'ım dedim. Bir sessizlik hakim oldu ve bir kişi geldi. Bana kemerimle ayakkabı bağlarımı çıkartmamı söyledi. Ben de dediğini yaptım. Beni tutuklayıp nezarethaneye koydular. O gün yemek yememiştım açtım ve bayramın 1. günüydü. Küçük bir hücreydi, kapıda bir delik vardı. Baktım polisler yine geldiler. Kapıyı açtılar ve Rum'larla birlikte sakallı bir adam da vardı. Onu içeriye koydular. Sen kimsin diye sordu. Ben de Lefke'liyim, Lefke'den geliyorum dedim. Ama ona karşı itimadım yoktu. Acaba beni denemek için mi bunları soruyordu. Ondan sonra bana dönüp şunları söyledi “beni de Rum'lar tutu. Çünkü Türk'lere silah satıyorum”. Acıktım dedim. Bana zeytin ve ekmek verdi. Ondan sonra yine polis geldi ve benim yanımda olan arkadaşı, başka birisini serbest bırakarak arkadaşımı onun odasına yerleştirdiler. Orada 6 oda vardı. Birbirimizi sadece delikten görebilirdik. Yanıma başka bir sakallı adam

geldi ve bana nerelisin dedi. Tabi bu adamlar Rumca konuşuyorlardı. Ona Lefke'li olduğumu söyledim, o da bana Baf'lı olduğunu söyledi. Arkadaşları ile ambulanda gelirken onları durdurmuşlar, ve arkadaşını merkezi hapishaneye gönderip onu da buraya benim yanıma getirdiler. Ona adını sordum, Yusuf Hakkı dedi. Bayram nedeni ile yeni ayakkabı giymiştim. Adını unutmamak için ayakkabının altına Y ve H harflerini yazmışım. Bana merak etme dedi. Sonra beni dışarı çıkartıp onu koydular. Yusuf Hakkı Kıbrıslı bir polisti. Rum polisler bana yürü be Türk dediler, ben de yürüdüm. Beni alıp tuvalete götürdüler. Ben soğuk ter döküyordum. Şimdi beni infa edecekler diye düşünüyordum. Tuvaletten sağ salim çıktım. Ve polis beni alıp hücreye götürdü.

Yanlışım yoksa saat on civarında kaldırdılar, bir de saat akşam sekizde beni aldılar ve beni nöbet yerine götürdüler. Bana bir kağıt imzalatmak istediler. Bu kağıt ne diye sordum. Bu kağıt bizden hiçbir şikayetin olmadığına dair bir kağıttır dedi. Mecburen imzaladım. Bana kemerim ile ayakkabı bağlarımı iade ettiler. Beni alıp Menzis isminde üç yıldızlı bir adamın karşısına oturtular. Lokmacı barikatından Baf Kapısına gitmem için ısrar ettiler. Ben yok dedim. Beni ya kendileri götüreceklerdi ya da Barış Gücü vasıtasıyla geri vereceklerdi. Yanlışım yoksa Finlandiyalı bir bayan geldi. Barış Gücündendi. Finlandiyalı bayana tercümanlık yaptılar. Bana İngilizce bilip bilmediğimi sordu. Ben de bilmediğimi söyledim. Ben ve Finlandiyalı bayanla birlikte Ledra Palace'a geldik. Finlandiyalı bayanla birlikte Saray önündeki polis karakoluna geldik. Herkes oradaydı. Serbest kaldığıma dair haberleri almışlardı. Beni hemen Türk polisi sorguya çekti. Türk polisine başımdan geçenleri anlattım. Daha sonra beni serbest bıraktılar. Dışarıya çıktığımda bütün kadınlar ağlıyorlardı. İçeride kimi görüp görmediğimi sordular.

KİN

Kahpe Yunan bu dünyada durdukça
 Bu kin benden vallahi de gidemez
 Durup durup köpek gibi ördükçe
 Bu kin benden vallahi de gidemez
 Bin gavur kellesi bir kin ödemez.

Öç almaktır yeğane tasam
 Sıra gelse savaş meydanına uğrasam.
 Bir günde bin gavur başı doğrasam.
 Bu kin benden vallahi de gidemez
 Bin gavur kellesi bir kin ödemez.

Otuz bininin taşla ezsem başını
 On bininin pensle söksem dişini
 Yüz bininin çaya döksem leşini
 Bu kin benden vallahi de gidemez
 Bin gavur kellesi bir kin ödemez.

Bütün dünya bilir türkün farkını
 Yunanın başına yıkar çarkını
 Külhanlarda yaksam beş bin kırkını
 Bu kin benden vallahi de gideme
 Bin gavur kellesi bir kin ödemez.

Kırk binini süngü ile pullasam
 Seksen binini cehenneme yollasam
 Yüz binini ipe çeksem sallasam
 Bu kin benden vallahi de gidemez
 Bin gavur kellesi bir kin ödemez.

Damarımı bu intikam sardıkça
 Göğsüm Türklük için her an varsa
 Gavur sözü lugatlarda durdukça
 Bu kin benden vallahi de gidemez
 Bin gavur kellesi bir kin ödemez.

MUSA NAMIK SORAKIN'IN ANILARI

Adı: Musa Namık

Soyadı: SORAKIN

Yaşı: 62

Mesleği: Şoför

Eşinin Adı: Yasemin SORAKIN

Çocukları: 6'sı kız 3 erkek olmak üzere toplam 9 çocuğu vardır. İsimleri sırası ile şunlardır: Gülen , Jale , Yetkin , Yeşim , Ayşe , Emine , Erdoğan , Ertem, Ersen

1963'te B.G ile 3 araçla Gemikonağı'na geldik. Gemikonağın da Rumlar aracı durdurdu. Araçtaki şoför olarak Musa Namık yolcu olarak Salahi Şekerali, İsmet Karafistan bulunuyordu. Rumlar Lefkoşa'ya gitmemize izin vermiyordu. B.G ise Lefkoşa'ya gitmemiz için ısrar ediyordu. Polis kumandanı bana "Babanın ekmeğini çok yedim sana bir şey olmaması için geri dön" 1 Land-Rover polis göndererek bizi Bademliköye kadar geri götürdüler . Araçları meyve yüklü idi. Bana git 15 gün sonra gel dediler. 15 gün sonra Polis karakoluna gittim. Lefkoşa'ya gidebilir miyim diye sordum. Bana Lefkoşa'ya gitmem için izin verdiler yolda giderken 7 tane barikata rastladık. Her barikatta en az bir saat yoklanıyorduk. Yeşilirmaktan saat 06.00'da çıkıyor, akşamüstü 16.00'da Lefkoşa'ya gidiyorduk.

Bir hafta sonra Lefkoşa'ya gittik gece Lefkoşa'da kaldık. Ertesi sabah 08.00'de geri dönüş için harekete geçtik. Kermiya bölgesindeki Rum barikatına gelince yoklama yapıldı. Arkamdaki araçta Enver Hüsnü vardı. Lefke'de bu kişiye ekmekçi Rıfat deniyordu. Araçlar boştu. Goççinotremitya köyüne kadar arkamdan takip ediyordu. Köyü çıktıktan sonra arkamdan kayboldu ve hala bulunamadı.

1963'te Pirgo ya gittik Fikret Hüseyin'le birlikte benzin almak için. Rum benzincisi bize yağ ve benzin verdi. Ancak Rum Polisi onu engelledi. İstasyonun yanında Rum Polis barikatı vardı. Fakat yinede benzin aldık. Erenköylü Lütfi Celal'de oraya geldi otobüsüyle Rum Polisi geri köyüne dönmesini ve bir daha geri gelmemesini söyledi. Ancak kendisi Erenköy'e gidip otobüsü bıraktı ve başka araçla geri geldi. Rum Polisi bu kez onu tutukladı ve bu olaydan sonra bulunamadı.

MUSA NAMIK SORAKIN'IN ANISI

1974 yılında 15 Temmuz'da Lefkoşa'ya gittik. Ben geri köye dönüp işçileri alacaktım. Geriye dönerken eski havaalanına gelmeden önce Rumlar kendi aralarında çatışmaya başladı.

Yolda olan bütün araçlar durdu. Gerek Rum, gerekse Türk şoförler araçlardan inerek araçların altına girdi. Çatışma bir saat kadar sürdü. Çatışma durduktan sonra Lefkoşa'nın Türk kesimine geri döndük. Baf kapısına gittik. Giderken 20-25 kadar Rum benim otobüse bindi. Baf kapısına gidince Rumlar beni çemberde durdurdular. Durum Rumlar araçtan inerken beni silah almaya davet ettiler, çünkü benim Türk olduğumu bilmiyorlardı. Ben Ledra – Palace'dan Türk tarafına geçtim. Türk tarafına geçince gidip Rum tarafında gördüklerimi yetkililere anlattım. Gece Lefkoşa'da kaldım,ertesi günde Yeşilırmak'a döndüm ve işçileri alarak Lefkoşa'ya götürmek için harekete geçtim. Güzelyurt'ta By-Pass yolundan geçmemize izin verilmedi ve Güzelyurt'un içine yönetildik. Cypruvex yoluna geldiğimizde ağaçlar kesilerek yola devrilmişti. Bizi buradan da çiftlik yoluna çevirdiler ve çiftliğin içinden geçerek köye ulaştım.

EMEKLİ YÜZBAŞI ÖZKAN MAVİOĞLU'NUN ANILARI

Özkan Mavioğlu: Emekli Yüzbaşı

Doğum Tarihi: 1944 Çakırla-Baf

1964 yılında mücahit komutan olarak Lefke kasabasında görev yapıyordum. O dönemde bekardım. Pilot Yüzbaşı Cengiz Topel'in uçağının düştüğü yer olan Gemikonağı kasabası, Lefke'nin kuzeyinde olup, yaklaşık iki buçuk kilometre mesafededir. O zaman ki Türk Hava Kuvvetlerinin gerçekleştirmiş olduğu hareket, Lefke kasabası halkı tarafından kolayca izlenebiliyordu. 2000'li yıllara geldiğimiz bu günde o günü yaşamış Lefke halkından kime sorarsanız Cengiz Topel'in komutasındaki hareketi, uçağın düşüşünü, pilotun uçaktan paraşütle atlayışını ve daha sonrada Rumlar tarafından alınarak işkenceyle öldürüldüğünü bir filmi izler gibi yaşanan olayları anlatıyorlardı.

Emekli Yüzbaşı Özkan Mavioğlu 1987 yılında, Güvenlik Kuvvetlerinden ayrıldıktan sonra, Lefke Mücahitler Derneği başkanlığına getirilmiş ve 28 Aralık 1988 yılında Cengiz Topel'in anıtını yapmak üzere Cumhurbaşkanı Sn. Rauf Raif Denktaş'ın katıldığı bir törenle anıta harcı koymuştur. Anıt yaklaşık iki yıllık bir çalışmadan sonra 22 Ağustos 1990 tarihinde bitirilmiştir.

Kıtası : 1'inci Hava Üstü Komutanlığı

Rütbesi : PL.Yzb.

Adı ve Soyadı : CENGİZ TOPEL

Memleketi : İzmit

Doğum Tarihi : 1934

Sicili : 1955 - 19

Şahadet Tarihi : 8 Ağustos 1964

Şahadet Yeri : Kıbrıs Adası

Şehidin Gömüldüğü Yer : İstanbul

Baba Adı : Hakkı

Anne Adı : Mebuse

BİYOGRAFİSİ

1934 Yılında İzmit'te doğmuştur. 1946 yılında Kadıköy İlkokulunu bitirerek, Yel Değirmeni Ortaokuluna girmiş ve 1949 yılında mezun olmuştur. Bu tarihten sonra 20 ay süreli pilotaj tahsili için Kanada'ya gitmiş, 1957 yılında tahsili, ikmalden sonra Hava Egt. Kor. K.lığı emrine İzmir'e atanmıştır. 1958'de Jet Av pilotu olarak 4 Hu. Üs Merzifon'a atanmıştır. 1961 yılında 1.inci Av. Üs Eskişehir'e tayin olmuştur. 8 Ağustos 1964 günü Kıbrıs'ta yapılan harekate iştirak etmiş ve tayyaresinin isabet alması üzerine paraşütle atlamış ise de Rum'lar tarafından esir alınarak Lefke kasabasının kuzey doğusundaki Yeşilyurt köyündeki manastırda işkence yapılarak şehit edilmiştir. Merasimle İstanbul Şehitliğine defnedilmiştir. Bekardı.

Cengiz TOPEL Türk Hava Kuvvetlerinin Kıbrıs'ta vermiş olduğu ilk Hava şehididir. Cengiz TOPEL'i ölümsüzleştirmek, unutmamak, unutturmamak ve sonsuza dek yaşatmak amacıyla Lefke Kasabasına bağlı Gemikonağı sahil şeridinde uçağının düştüğü ve esir alındığı yerde Cengiz TOPEL Anıtı inşa edilmiştir. 22 Ağustos 1990 tarihinde de, Kıbrıs Türk'ünün coşkuyla katıldığı acılı töreni yapılmıştır. Açılışa Şehit Pilot Yzb. Cengiz TOPEL'in Ailesinden

Kardeşi Necdet TOPEL, Harekata iştirak eden pilotlar ve tüm Hava Kuvvetlerini temsilen Tuğgeneral Burhan TUNA'lı iştirak etmiştir. Anıt, her biri ayrı anlam ifade eden üç kaideden ibaret olup 10 metre çapındaki beton bir zemin üzerine oturtulmuş olup 8 m yüksekliğindedir.

Kıbrıs'ın geçirdiği safhaları, Türkiye'nin gücünü ve mücahidi simgeleyen kaideler üzerinde Cengiz TOPEL'İN büstü, paraşütle atlamış vaziyette bir kabartma ile Türk Hava Kuvvetlerini simgeleyen amblemler vardır. Cengiz TOPEL Anıtı'nın yapımını Özkan MAVİOĞLU'nun (Gemikonağı-Lefke) öncülüğünde ve parasız olarak inşa edilmiştir. Heykeltıraşı Kıbrıslı Türk Sayın Ahmet Uzun AHMET'TİR. 350 km² çevre düzeni içerisinde Cengiz TOPEL'in uçağını simgeleyen 28 m uzunluğunda F 100 model bir uçak , zemin üzerine betondan dökülmüş olup üzerinde Cengiz Topel'in uçağından kalan parçalar bulunmaktadır. Uçağın sağında ve solunda bulunan ikişer küçük uçak ile harekata iştirak eden diğer uçakları temsil etmektedir.

Anıt alanına girişte ise bir dinlenme ve araç park yeri bulunmaktadır.

ŞEHİT PİLOT Yzb. CENGİZ TOPEL

Kıbrıs Türkü Şehit Pilot Yzb. Cengiz TOPEL'i Erenköy çarpışmaları ile birlikte tanımıştır. Rumlar öteden beri Erenköy'ü işgal etmek en azından kontrollerinde bulundurmak istiyorlardı. Bunun başlıca nedeni Erenköy'ün 5 km'lik bir deniz şeridine sahip oluşu idi. Bu sahilden Kıbrıs Türk'lerine, silah, cephane ve personel ikmali yapılabilir; Türkiye'nin askeri çıkarma hareketi bu sahilden gerçekleştirilebilirdi.

Nitekim 30 Mart'ta, 1 Nisan'da ve 30 Haziran 1964 tarihleri arasında deniz yoluyla silah ve cephane ikmali yapılmış, ayrıca Türkiye'de yüksek öğrenimde bulunan 100 kadar öğrencimiz bölgeyi takviye için gelmişti. Öğrenci kafilesıyla birlikte, Kıbrıs Türk'ünün siyasi ve askeri iki önderi şimdiki Cumhurbaşkanı Rauf Raif DENKTAŞ ve Rıza VURUŞKAN'da gelmişti. Erenköy hareketinin başlangıç noktasını teşkil eden ilk olay 6 Ağustos 1964 günü yer almıştır. Rumlar ortada hiçbir sebep yokken General Grivas komutasında Erenköy, Bozdağ, Mansura, Alevkaya Türk köylerini ağır silahlarla ateş yağmuruna tuttular. Rum'lar denizden hücumbotlarla, karadan zırhlı birlikleri ve sahra topları ile destekliyorlardı.

Türk mücahidi eşsiz bir cesaret örneği göstererek direniyor, her karış toprağı temiz kanı ile sulanıyordu. 7 Ağustos gecesi dayanılmaz boyutlara ulaştı. Mansura, Bozdağ ve Alevkaya'yı savunan mücahitlerimiz geri alınarak Erenköy'ün çevre savunmasında görevlendirildiler. Savaşın durdurulması yolunda Barış Gücü kanalıyla yapılan bütün ikazlara rağmen Makarios yönetimi başvuruları cevapsız bırakıyordu.

7 Ağustos Cuma günü Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı 4 jet uçağı Erenköy bölgesi üzerinde alçak irtifadan bir uyarı uçuşu yaptı. Uçaklar ateş açmadan üslerine döndüler.

Bu arada Ankara'daki diplomatik temaslar da yoğunlaştırıldı. Yunanistan'ın Ankara Büyükelçisine çarpışmaların durdurulması hususunda

ihbarda bulunuldu. Fakat Kıbrıs'ta bulunan Rum ve Yunan eteleri "Türk'leri Akdeniz'e dökeceği, onları artık kimse kurtaramaz" diyerek saldırılarını daha da artırdılar.

8 Ağustos 1964 Cumartesi günü öğleden sonra 34 Ayyıldız'lı jet uçağı Erenköy semalarında göründü. Gök adeta ikiye bölünüyormuş gibi her taraf korkunç bir uğultu içinde kaldı. Palıkaryalar Türk jet uçakları karşısında şaşkına döndüler. Olaylara şahit olan yabancı muhabirlerin ifadelerine göre Rum'lar silahlarını bırakarak il yavrusu gibi dağılmaya başlamışlardır.

Türk uçakları Rum ve Yunan Palıkaryalarına kan kusturdu ve Rum mevzilerini altüst etti. Bu hava hareketi sırasında Rum kuvvetlerinin % 40'ı saf dışı edildi.

Bugün yer alan çarpışmalarda, Gemikonağı limanında yabancı ticaret gemileri arasında bulunan iki Yunan hücumbotu, diğer gemilere hiçbir zaman vermeden Yzb. Cengiz TOPEL'in komutasını yaptığı filo tarafından vurularak batırıldı. Bu arada maden yükleme tesislerinden açılan uçaksavar ateşiiyle Cengiz TOPEL'in uçağı düşürölmüş, pilot ise paraşötle atlayarak kurtulmuşsa da daha sonra Rum çetecileri tarafından yakalanarak esir alınmıştır. Pilotun düştüğü yer Rum mevzilerinin içerisinde olması nedeniyle Lefke'deki Türk mücahitleri tarafından kurtarılması imkansızdı. Rum radyosu 19.00 haberlerin de, esir alınan Türk pilotunun isminin Cengiz TOPEL, rütbesinin Yzb. olduğunu ve atlama esnasında çok hafif yaralar aldığını duyurmuştu. Türk makamlarının Barış Gücü vasıtasıyla pilotun iadesi için yapmış olduğu çağrılar ise olumsuz karşılanmıştı. Aynı gece Yeşilyurt kasabasında işkenceye tabi tutularak şehit edilmiştir. (Ayak bilekleri kırılmış, edep yerleri ezilmiş, sağ omzuna süngü sokulmuş, sağ gözü süngü ile delinerek kör edilmiş ve beynine süngü sokularak şehit edilmiştir). Yeşilyurt'ta bulunan Pendaya hastanesi (şimdiki Cengiz Topel hastanesi) baş doktorundan normal ölüm belgesi istenmiş ancak isminin Taylor olduğunu öğrendiğim Amerikalı doktor böyle bir belgeyi vermeyince 24 saat içerisinde Kıbrıs'tan sürölmüşü.

9 Ağustos sabahı 07.30'da Rum radyosu Cengiz TOPEL'in aldığı ağır yaralar neticesinde kurtarılamayarak öldüğünü bildirdi. Türk makamlarının tüm ısrarlarına rağmen şehit pilotumuzun cesedini vermeye yanaşmıyordu.

8 Ağustos günü akşamı tekrar toparlanan Rum'lar 9 Ağustos'ta daha büyük çapta bir saldırıya geçtiler. Çarpışmalar bütün şiddetiyle devam ederken bir anda Erenköy göklerini bir önceki günden daha korkunç bir uğultu kapladı. Bu günkü harekata 64 savaş uçağı katılmıştı. Hava hareketi Poli ve Alevkaya bölgesindeki Rum istihkamları tamamen tahrip edilmiş Mansura yöresinde ilerleyen Rum tankları tahrip edilmiş, Türk mevzilerine denizden açtığı top ateşiyle göz açtırmayan 3 Rum hücumbotu batırılmış, Rum ve Yunan birlikleri büyük bir darbe yiyerek saf dışı bırakılmıştı. 10 Ağustos 1964 günü Makarios, yayınladığı bir bildiri ile Türkiye'nin koşullarının tümünü kabule hazır olduğunu belirtiyordu.

Böylece hiçbir şart kabul etmeyen Rum ve Yunanlıların ezilip imha edilmesiyle Dillirga (Erenköy) savaşları sona ermiş oldu.

Türk hava kuvvetlerinin 8 Ağustos 1964 tarihinde Kıbrıs'ta vermiş olduğu ilk hava şehidi Cengiz TOPEL'in cenazesi 11 Ağustos 1964 günü Lefkoşa'nın Rum kesiminden Türk kesimine (Lefkoşa) getirilmiştir.

Yapılan otopside işkence ile öldürüldüğü ve iç organlarının tamamen alındığı tespit edilmiştir.

13 Ağustos 1964 günü ise düzenlenen çok hazin bir töreni müteakip Türkiye'den gelen askeri bir helikopterle cenazesi Anavatana gönderilmiştir.

Cengiz TOPEL'i unutturmamak ve sonsuza dek yaşatmak amacıyla Lefke kasabasına bağlı Gemikonağı kıyı şeridinde uçağının yaralanmasını müteakip paraşütle atladığı ve esir alındığı yerde, anısına Cengiz TOPEL Anıtı inşa edilmiş ve 22 Ağustos 1990 tarihinde Kıbrıs Türk'ünün coşkuyla katıldığı açılış töreni yapılmıştır.

Cengiz TOPEL Anıtının 2'inci aşamasında yapılması planlanan "a" Müze "b" 1 Kimlik Gezi Alanı "c" Anıt Çevre düzeninin ışıklandırılması çalışmalarına başlıyorum.

Anıtın inşaatında olduğu gibi bu projelerin de yapımında gönüllü olarak çalışmalarını devam ettirip 8 Ağustos 1993'e kadar ihtiyaçlarını tamamlamak ve Müzenin açılışını gerçekleştirmek istiyorum.

Sayın Özkan Mavioğlu,

Beraber olduğumuz günlerin anısı olarak bu resmimizi sunuyorum. Yapılmasında büyük emeği olan anıt ve çevresi için ilerideki projelerinizde muvaffakiyetler diler selam, sevgilerimi sunarım.

Turgut TOPEL

Sayın Yönetici,

Elinizdeki belgeler ayrı zarflarda toplanmıştır. Küçük zarftaki fotoğraflar, küçüklükten itibaren kronolojik sıraya göre sıralanıp numaralanmıştır.

Büyük zarftaki belgeler ise, hazırlanış sırasına göre düzenlenerek numaralanmıştır. İstenen şekilde ve istenen yerde numara gözetmeksizin değerlendirilebilir.

Başarılar diler, selam ve sevgilerimi sunarım.

Turgut TOPEL

Sayın Müdür Bey,

Tespit edebildiğim **Cengiz Topel Okulları'** nın yerlerini ve telefon numaralarını bilgilerinize sunuyoruz.

Selamlar

Turgut TOPEL

<u>Adana</u>	Yüreyir :	322 3224634
<u>Adana</u>	Ceyhan :	322 6131574
<u>Afyon</u>	Dinar :	272 3536137
<u>Ağrı</u>	Eleşkirt :	472 7114065
<u>Ağrı</u>	Patnos :	472 6161705
<u>Ankara</u>	Esenboğa Hava Alanı :	312 3980000/1145
<u>Antalya</u>	Merkez :	242 3220091
<u>Antalya</u>	Finike :	242 8551110
<u>Aydın</u>	Kuyucak :	256 3714037
<u>Batman</u>	Merkezi :	488 2132725
<u>Bilecik</u>	Gölpazarı :	228 4113051
<u>Elazığ</u>	Karakoçan :	424 7113011
<u>Erzincan</u>	Yoğurtlu Beldesi :	446 2237642
<u>Eskişehir</u>	Merkez:	222 2393798
<u>Gaziantep</u>	Merkez :	342 2251532
<u>Hakkari</u>	Merkez :	438 2116615
<u>Hatay</u>	Merkez :	326 2237076
<u>Isparta</u>	Merkez :	246 2182725
<u>İçel</u>	Merkez :	324 3365874
<u>İçel</u>	Tarsus C. Topel Lisesi :	324 6136039

<u>İçel</u>	Anamur :	324	8141140
<u>İçel</u>	Silifke :	324	7122401
<u>İstanbul</u>	Bakırköy :	212	5833854
<u>İzmir</u>	Torbalı :	232	8561616
<u>İzmir</u>	Buca-Şirinyer :	232	4871564
<u>İzmir</u>	Dikili-Deliktaş :	232	6725348
<u>İzmir</u>	Ödemiş-Yeniköy :	232	5484104
<u>K. Maraş</u>	Pazarcık :	344	3114039
<u>Kayseri</u>	Kocasinan :	352	3380821
<u>Kayseri</u>	Özvacan : (Okul geçici olarak kapalı)		
<u>Kocaeli</u>	Değirmendere :	262	4263018
<u>Konya</u>	Merkez :	332	2331355
<u>Konya</u>	Beyşehir-Üzümlü Beld.	332	5246026
<u>Kırklareli</u>	Lüleburgaz :	228	4555283
<u>Malatya</u>	Merkez :	422	3212095
<u>Manisa</u>	Demirci :	236	4621343
<u>Muğla</u>	Ortaca :	252	2825013
<u>Osmaniye</u>	Kadirli :	323	7181173
<u>Sakarya</u>	Merkez :	264	2773736
<u>Samsun</u>	Merkez :	362	2332524
<u>Samsun</u>	Merkez :	362	2332524
<u>Sinop</u>	Boyabat :	368	3151107
<u>Sanlıurfa</u>	Merkez :	414	3131935
<u>Tekirdağ</u>	Saray :	282	7681044
<u>Tokat</u>	Turhal :	356	2754202
<u>Trabzon</u>	Merkez :	462	3264206
<u>Zonguldak</u>	Kozlu :	372	2661996

AVŞAROĞLU, Mustafa

– YZB TOPEL'E İTHAF –

Kaldır da Başını
Makberden biraz
Dinle Ey Aziz Şehit

Bak nasıl taşıyoruz
Ruhumuzda Kutsal Ahit.

Gençler şaşmadan
İzinden yürüyorlar
Biz de birer
“Cengiz Topel”
olacağız diyorlar.

Ne canlar Doğururmuş
Meğer Türk Anaları
Bugün Ağlamasınlar
Yaksınlar kınaları

Seninle Türk Milleti
İftihar etsin, öğünsün

Senden mahrum kalanlar
Mahşere kadar üzülsün

Sarsılmaz bir inançla
İnandım bir daha
Yaklaşamaz hiç bir kul
Senin kadar Allaha.

İşleyerek adını kalbimin üzerine
Sunuyorum şiirimi
Bir fatiha yerine.
Ruhun şad olsun
Şehit oğlu şehit.

C) 1974'DE YAŞANAN CANLI HATIRALAR

AHMET CED'İN 1974 ANISI

Hayatımda hiç unutamayacağım en önemli olay, Lefke'ye 1974'de teslim olduktan sonra, Lefke'de şimdiki Türk bankası önünde yol üzerinde sabaha kadar tutuklu kalmamız ve ertesi gün evimize gönderildikten iki gece sonra Rumlar tarafından esir alınıp Limasol dağlarında Ayafila kampı diye bilinen bir yere esir olarak götürüldük. Orada bir hafta tutuklu kalıp Rumlar tarafından işkenceye tabi tutulduk. O korkuları asla unutmadım, unutamam. Bu kamptan sonra Ağustos ayının kavurucu sıcaklığında üstü branda ile kapalı bir kamyona koyunlar gibi doldurulup Limasol polisine aktarılmamayı, bu kapalı kamyonda ölüm komasına girmemizi ve daha sonra Limasol polisinde sabah ondan ertesi gün ona kadar üç adet zeytin bir dilim ekmek ve bir küçük domatesle bir buçuk ayı geçirmemizi, bir buçuk ay hiç banyo yüzü görmediğimiz günleri hiç unutmadık. Sonuç olarak yıllarca mücadele eden bu insanlar güzel gün görmemişlerdir. Hiç olmazsa onların çocuklarına Devletimizin iş imkanları sağlayan bu gençlerin göç etmemelerini Devletimizden umut ediyoruz.

HASAN PELİK'İN ANILARI

Hasan PELİK Bey: 1958-1975'e kadar Mücahitlik yapıp, emekliye ayrıldı. Doğum Tarihi 20 Ocak 1928'dir.

Nebile PELİK Hanım: Yaş 66 olup Hasan Pelik Bey'in hanımıdır. Beş çocuklarının üçü kız ikisi oğlandır.

Kızlar:

- 1) Seniha Pelik --Lefkoşa'da ikamet etmektedir.
- 2) Ayşe Pelik -- Lefkoşa'da ikamet etmektedir.
- 3) Julide Pelik-- Yeni İskelede ikamet etmektedir.

Erkeler:

- 1)Özkan Pelik-Yedi Dalga'da ikamet etmektedir.
- 2)Şakir Pelik-İngiltere'de ikamet etmektedir.

1964 yılının Mart ayından itibaren Süleymaniye köyünde yaşamaya başladım. 1964 Ağustos ayından itibaren ise Günebakan köyüne geçtim. Yedi sene Günebakan'da ikamet ettim. 1971 yılında ise Yörük köye yerleşip, burada beş sene yani, 1975 yılına kadar kaldım. 1975 yılında Yedidalga'da yaşamaya başladım.

1974 yılında savaşta tepedeydim. Gece yarısı bir telefon geldi. Telefonda Rum'ların Zafer Tepe'ye geldiğini öğrendik. Bu sebepten dolayı Rum'larla Tepe'de çatışmaya girdik. Burada 5-6 Rum'un öldürüldüğünü gözlerimle gördüm. Çatışmadan sonra, Kartal Tepe'yi ele geçirmek istiyorlardı. Rum'ların baskısını geri püskürterek Kartal Tepe'yi ele geçirmelerine mani olduk. 30 Aralık 1974 yılında askerlikten terhis oldum.

Ekrem Namık diye bir arkadaşım vardı. Bu arkadaş bahçesini sulamaya gitti. Süleymaniye'de çarpışma olduğunu bize bildirdiler. Bu arkadaşım Yeşilirmak Köyü'nde oturmakta idi. Hemen köylüler toplanıp Süleymaniye'ye gittiler (Horafukya'da). Burada çatışma başladı. Ben de tüfeğimi alıp çatışmanın

olduğu bölgeye gittim. Fakat Rum'lar orada fazla kalmadan bölgeyi terk ettiler. Arkadaşım Ekrem Bey'in silahını alıp onu bahçesinin içerisinde öldürdüler.

Birleşmiş Milletler çatışmanın olduğu yere geldi ve çatışma esnasında Ekrem Bey diye birisini öldürdüklerini söylediler. Daha sonra Ekrem bey öldürüldüğü yerden alınarak, köydeki mezarlığa defnedildi.

KUBİLAY ÇAĞKAN'IN 1974 ANILARI

15 Temmuz 1974'de Rumlar Makarios'a karşı darbe yapıp Makarios'u Cumhurbaşkanlığından uzaklaştırmak istediler ve muvaffak oldular. Cumhurbaşkanı Samson ilan edildi. Rum'lar kendi aralarında çarpışmaya başladılar. Bu Türk'ler için çok tehlikeli bir durumdu. Türkiye nota verdi, dinlemediler. Garantör devlet olma hesabı ile 20 Temmuz günü adaya Türk askeri çıkmaya başladı. Türk askerlerinin adaya çıkması ile birlikte Rumlar barış istemeye başladılar.

Türk'ler planladıkları gibi almak istedikleri yerleri alana kadar harbe devam ettiler. İstediklerini aldıktan sonra ateşkes görüşmelerine başladılar. Fakat Rum'lar her zaman olduğu gibi sözlerinde durmadılar ve ateşkesi ihlal ettiler. 16 Ağustos 1974'de ikinci harekat yapıldı. Ve şu andaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet'i sınırları çizildi.

Fakat bizler Baf'ta mahsur kalıp Rum'a teslim olmak mecburiyetinde kaldık. Rum'lar daracık bölgemizi havan ateşine ve denizden gemi ile bombalamaya başladılar. Karşı koyamadık ve teslim olduk. Askeri Komutanları ve Emniyet Kuvvetlerini (Polisleri) esir alıp Yeroşibu Kampına kapattılar. Orada bizlere yapmadıkları zulüm kalmadı. Bu durumlar tam 42 gün bütün şiddeti işe devam etti. 42 gün sonra mubadele usulu ile esirlikten kurtulup kurtarılmış bölge Lefkoşa'ya götürüldük. Hanımlarımızdan, çocuklarımızdan ayrı kaldık, bin bir uğraştan sonra hanımlarımıza ve çocuklarımıza kavuştuk. Tüm sıkıntılar bu şekilde sona erdi ve bu günkü özgürlüğümüze ve bağımsız Cumhuriyetimize kavuştuk.

MUSA NAMIK SORAKIN'IN 1974 ANISI

1974 yılında 15 Temmuz'da Lefkoşa'ya gittik. Ben geri köye dönüp işçileri alacaktım. Geriye dönerken eski havaalanına gelmeden önce Rumlar kendi aralarında çatışmaya başladı.

Yolda olan bütün araçlar durdu. Gerek Rum, gerekse Türk şoförler araçlardan inerek araçların altına girdi. Çatışma bir saat kadar sürdü. Çatışma durduktan sonra Lefkoşa'nın Türk kesimine geri döndük. Baf kapısına gittik. Giderken 20-25 kadar Rum benim otobüse bindi. Baf kapısına gidince Rumlar beni çemberde durdurdular. Durdum Rumlar araçtan inerken beni silah almaya davet ettiler, çünkü benim Türk olduğumu bilmiyorlardı. Ben Ledra – Palace'dan Türk tarafına geçtim. Türk tarafına geçince gidip Rum tarafında gördüklerimi yetkililere anlattım. Gece Lefkoşa'da kaldım, ertesi günde Yeşilirmak'a döndüm ve işçileri alarak Lefkoşa'ya götürmek için harekete geçtim. Güzelyurt'ta By-Pass yolundan geçmemize izin verilmedi ve Güzelyurt'un içine yönetildik. Cypruvex yoluna geldiğimizde ağaçlar kesilerek yola devrilmişti. Bizi buradan da çiftlik yoluna çevirdiler ve çiftliğin içinden geçerek köye ulaştım.

NEVZAT MEHMET ÖZSERGEN'İN 1974 ANISI

Mesleği : Kola satıcısı

Doğum Tarihi : 1.1.1947

Ayten Özsergen : 2 Çocuk, 1 kız – 1 erkek

NEŞE ERGÜÇLÜ

AŞIK ÖZSERGEN

C – 12 YEDİDALGA

15 Temmuz 1974'te kola satışı yapmak için arkadaşlarla Limasol'a gittik. (Larnaka yolu üzerinden). Türk Rum kesimini ayıran ışıklarda Rum polisi Land-Roverin üzerine A-4 silahı koydu. Ben ışıklara geldiğimde, kırmızı ışık yanıyordu, durdum. Rum polisi geçmem için bağırdı. Ben de bu uyarı üzerine geçtim. Hacı Yahya'nın yerinde park ettim. Leymosun içinde normal sevkیاتımızı yaptık. Otelde bize oda ayrılıyordu, ancak bu kez mahsur kalanlar odamızı işgal etmişti. Bizde araçlarda yatmaya başladık. Ayın 18'inde Kamil Dayı Lefkoşa'dan kola satmak için geldi ve tehlike olmadığını bildirdi. Bizde Lefkoşa'ya gittik. 19'nda kola satmak için tekrar geri gittik. 20 Temmuz sabahı oranın inzibat subayı bizi araçlarda uyandırdı ve araçları köprüye barikat olarak koyacağını, T.C.'nin harekate başladığını söyledi. Bir başka araç bulmasını söyledik, çünkü bizim araçlar damgalı idi. Bize Türk ordusunun adaya ayak bastığını, Leymosu'na da çıkabileceğini söyledi. Ancak 13.30'da ilk Rum havanı Leymosu'nun Türk kesimine düştü. Postacının evinin üzerinden, alarm verildi. Herkes mevzilere gitsin dendi. Biz silah almak için inzibatlığa gittik.

Bize silah olmadığını ve saklanmamızı söylediler. Biz de bir evin bodrumuna saklandık. Bir saat sonra İngiliz üstlerinden komutan geldi. Ve Türk'lerin silahlarını vermelerini istedi. Bizleri kendileri savunacaktı. Ancak Türk'ler silahlarını vermeyip, kendilerini savunacaklarını söylediler. Saat 15.00 sularında sancaktar geldi ve teslim olun diyerek zırhlı aracı ile gitti. Bundan sonra herkes hastanede beyaz bayraklarla toplanmaya başladı. Rumlar sis bombası attılar. Saat 16:00-17:00 olmasına rağmen hava kararmış gibi koyulaştı, bu bombalardan. Herkesi hastaneden topladıktan sonra, gece 21:00'de Yesifis kliniğine, küçük, büyük, yaşlı, genç herkes buraya götürüldü. Geceyi herkes kliniğin çimleri üzerinde geçirdi. Sabah şafakla beraber herkesi kliniğin dışındaki Arnavut mahallesi karşısındaki boş araziye topladılar. Burada mahalleyi seyredin, gelsin Türkiye sizi kurtarsın dediler. Bir manga asker getirdiler ve Türk tarafına taaruza geçerek yeni binaları temelden bombaladılar. Oradan bizleri alarak bir ilkokula götürdüler. Kadın, çocuk ve yaşlıları ayırdılar. Kimisine yemek verdiler, kimisine vermediler. Türk kesimine götürdüler. Daha sonra geriye kalan 1800 kişiyi stadyuma götürdüler. Stadyuma giderken bizi mezarlıktan geçirdiler. Burada 5 cenaze vardı, bizi de öldüreceklerini zannederek arkadaşlarla helalleştik. Bizi Gasio stadyumunda 12 gün tuttular. Daha sonra bizi okullara aktardılar. Burada da 8 gün kaldık. Burada bize birçok eziyetler yaptılar ve toprak içerisinde yatırdılar.

24 Kasım günü bizi Ledra-Palas'a getirerek, burada Rum esirlerle değiş tokuş yaptılar. Böylece özgürlüğümüze kavuştuk.

ÖLÜMSÜZLER II

Bir şubat günü
 Kara yazısı yazılırken
 Limasol kasabasının
 Dört er
 And içti birlikte
 Düşman buradan geçmiyecek diye
 Biz dururken cephede

Öldüler göçtüler
 Fakat düşmanı bırakmadılar

Geldi piyade
 Geldi süvari
 Geldi zırhlı
 Dört er
 Kale gibi
 Klinik üzerinde

Öldüler, göçtüler
 Fakat düşmanı bırakmadılar

Sünnetçi korkusu örneği
 Önce istendi silahlar
 Ama dört er
 Dedi ki gelsinler
 Gelsinler de kendileri alsınlar

Öldüler, göçtüler
Fakat düşmanı bırakmadılar

Leş kargaları
Ağır silahlarla,
Tanklarla, roketlerle
Saldırdılar sürüyle
Ama öte yandan
Kükreyiverdi bu dört arslan

Öldüler, göçtüler
Fakat düşmanı bırakmadılar

Dört er,
Şehitlik şurubundan içerken
Teker teker
Patlatıverdi cepheyi hemen
Tüm düşman içeriye girerken
Geriye kalan son er

Öldüler, göçtüler
Fakat düşmanı bırakmadılar

SALİH GÖRGÜ'NÜN ANISI

Salih Görgü, evli üç çocuk babası, emekli polis çavuşuyum. Şubat 1974'de polis teşkilatına girdim. Boyum kısa olduğu için itfaiye görevine alındım. 16 yıl Lefkoşa itfaiye müdürlüğünde hizmet verdim. Askerlik görevimle birlikte 30 yıl üzerinden 1990'da emekli oldum.

Göreve başladığım ilk aylarda mutlu Barış Harekatı başlamıştı. Bu münasebetle başımızdan çok heyecanlı ve tehlikeli günler geçti. İlginç bir hatıramı sizin için hatırlayıp, sizlere anlatayım.

1974 Temmuz ayı idi. Gece saat on sularında, Arasta bölgesinde büyük yangın olduğu ihbarı geldi. Hemen olay yerine vardık ve müdahale ettik. Yanan büyük bir boya deposu idi. Tinerler patladığı zaman, alevler bir minare boyu yükseliyordu. Türk'lerin ateş açtığını sanan Rum askerleri otomatik silahlarla etrafa ateş saçıyorlardı. Yüzümde oksijen tüpü ile beni gördükleri zaman, silahlarını bırakıp bize yardımcı olmaya başladılar. Rum askerlerinin bu hareketi beni çok duygulandırdı. Amirlerimden sonradan öğrendiğime göre doğal afetlerde, Rum Türk beraber çalışıp zararı en küçük duruma düşürmeliydiler. İşte o günleri hiç unutamıyorum.

İNDİX

İsimler:

Mehmet EROL	9
İlkay KAMİL	12
Ertuğrul HASİPOĞLU	12
İrsen KÜÇÜK	12
Tuncer ARİFOĞLU	12
Günay CAYMAZ	12
Eşber CAYMAZ	12
Erdal ONURHAN	12
Özker ÖZGÜR	12
Recep GÜRLER	12
Vedat ARAP	18
Taner	18
Ayten	18
Salih SUCUOĞLU	18
Taner	19
Salih SUCUOĞLU	19
Vedat ARAP	19
Taner	20
Özdemir Bey	20
Özdemir Bey	21
Derviş Bey	21
Mehmet DAYI	25
Özkan	26
Fahri BEY	26
Ali ARNAVUT	26
Fahri BEY	27

Salih ÇAKMAK	28
Ali ÇAKMAK	28
Hasan	28
Nezire CET	28
Hulus HASAN	28
Kılıç ASLAN	28
Namık USTA	29
Sami ARAP	29
Şemsi KAZIM	31
Abdullah Yzb.	32
Şemsi KAZIM	32
Hasan ABDULLAH	44
Niyazi ÖZTOPRAK	44
Salih HALİL	44
İbrahim ÖZTOPRAK	45
Özden HOCA	45
Hasan BEY	46
Lütfi ÖZTE	46
Cafer	48
Cemal	51
Yusuf HAKKI	52
Salahi ŞEKERALİ	55
İsmet KARAFİSTAN	55
Enver ÜSTÜN	55
Fikret HÜSEYİN	56
Lütfi CELAL	56
Cengiz TOPEL	58
Rauf Raif DENKTAŞ	58

Cengiz TOPEL	61
Rauf Raif DENKTAŞ	61
Rıza VURUŞKAN	61
Cengiz TOPEL	62
Cengiz TOPEL	63
Cengiz TOPEL	64
Ekrem NAMİK	70
Ekrem BEY	71
Hacı Yahya	74
Kamil Dayı	74

YERLER:

Sirilanka Tepesi	10
Küçük Kaymaklı	16
Mandrez	16
Baf	16
Karapetek	17
Mescit	17
Mutalla	17
Köfünye	17
Poli	18
Pelatusa	18
Hirsofu	19
Poli	19
Pelatusa	20
Poli	21
Pelatusa	21
Yeşilırmak	23
Süleymaniye	23
Poli	23
Pirgo	23
Yağmuralan	23
Süleymaniye	24
Lefke	25
Küçük Kaymaklı	25
Pergama	26
Dikelya	27
Pergama	27
Akdeniz	28

Kormacit	28
Sadrazamköy	28
Asomato	28
Gemikonağı	28
Lefke	28
Gemikonağı	29
Lefke	29
Çamlıköy	29
Doğancı	29
Aydinköy	29
Akdeniz	29
Gaziveren	31
Tilliriya	31
Lefke	31
Gaziveren	32
Aydinköy	32
Gaziveren	33
Güzelyurt	33
Gemikonağı	33
Lefke	33
Limasol	35
Baf	35
Ankara	38
Taşucu	38
Erenköy	38
Mansura	38
Selçuklu	38
Alevkaya	38
Erenköy	38

Alevkaya	39
Selçuklu	40
Mensura	40
Erenköy	40
Gaziveren	43
Lefkoşa	43
Baf	43
Lefke	44
Gaziveren	45
Lefke	45
Erenköy	46
Pirgo	46
Lefke	46
Doğancı	46
Limasol	47
Baf	47
Engindere	47
Ayandon	47
Limasol	48
Girne	49
Güzelyurt	49
Lefke	50
İksero	50
Lefkoşa	50
Peristerona	50
Aydimet	50
Lefke	51
Lefke	52

Baf	52
Gemikonağı	55
Lefkoşa	55
Kermiya	55
Goççinotrennitya	55
Pirgo	56
Erenköy	56
Lefkoşa	57
Yeşilırmak	57
Güzelyurt	57
Lefke	58
Gemikonağı	58
Erenköy	61
Bozdağ	61
Mansura	61
Alevkaya	61
Erenköy	62
Gemikonağı	62
Lefke	62
Yeşilyurt	62
Erenköy	63
Poli	63
Alevkaya	63
Mansura	63
Dillirga	63
Lefke	63
Lefke	69
Limasol	69
Süleymaniye	70

Günebakan	70
Kartaltepe	70
Yeşilırmak	70
Baf	72
Lefkoşa	72
Lefkoşa	73
Baf	73
Yeşilırmak	73
Limasol	74
Lefkoşa	74
Lefkoşa	78